

V. KONIUNKTURA W BUDOWNICTWIE

1. Omówienie wyników

1. W trzecim kwartale 2019 roku wskaźnik koniunktury w budownictwie (IRGCON) przyjął wartość 11,4 pkt, mniejszą o 12,6 pkt niż w III kwartale 2018 r. Głębszy spadek w skali roku został zanotowany jedynie w 2012 r. (o 28,8 pkt), tj. w czasie kryzysu zadłużeniowego w strefie euro. Tendencję spadkową, która się pogłębia, obserwujemy od początku 2018 r.

Wartości wskaźnika koniunktury dla sektora prywatnego i publicznego są równe odpowiednio: 9,8 i 19,7 pkt. W porównaniu z III kwartałem 2018 r. nastąpiło pogorszenie się koniunktury. Dla sektora publicznego wartość IRGCON obniżyła się o 7,5 pkt, a prywatnego o 13,6 pkt. Najniższą wartość wskaźnika zanotowano dla krajowych zakładów osób fizycznych (0,5 pkt), a najwyższe, tak jak w ubiegłym kwartale, dla przedsiębiorstw państwowych (38 pkt) oraz publicznych zakładów budowlanych, zatrudniających powyżej 100 osób (67,5 pkt).

Podobnie jak w poprzednich kwartałach, wyraźne zróżnicowanie koniunktury obserwuje się w układzie regionalnym. Obecnie najwyższą wartość wskaźnika notuje makroregion południowo-zachodni (31,3 pkt), a najniższe makroregiony: centralny (-3,3 pkt) i województwo mazowieckie (1,5 pkt). Znaczny spadek wartości wskaźnika w porównaniu do III kwartału 2018 r. odnotowano dla makroregionów: centralnego, północnego i województwa mazowieckiego (o 21-22 punkty).

Duży spadek wartości wskaźnika koniunktury w stosunku do III kwartału 2018 r. (o 27,7 pkt) zarejestrowano dla zakładów komunalnych, a znaczny wzrost (o 26,9 pkt) dla przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 100 osób.

2. Od początku 2018 r. obserwujemy spadkową tendencję w produkcji budowlanej. Saldo ma obecnie dodatnią wartość, 25,5 pkt, jest ona jednak o 17,7 pkt niższa niż w III kwartale 2018 roku. Podobnie sytuacja wygląda w sektorach prywatnym i publicznym – w skali roku spadki sięgnęły odpowiednio: 18,2 i 18,6 pkt. Dla wszystkich analizowanych grup zakładów wartości salda są dodatnie. Najwyższe, równe 45,9 i 40,1 pkt, zanotowano dla zakładów: zatrudniających powyżej 100 osób oraz wykonujących prace związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (PKD42). W porównaniu z III kwartałem 2018 znaczny spadek wartości wskaźnika odnotowano dla zakładów: zajmujących się wznoszeniem budynków (PKD41, spadek o 30,5 pkt) oraz zatrudniających od 21 do 100 osób (spadek o 30,2 pkt). Przewidywany jest spadek poziomu produkcji budowlanej w czwartym kwartale br.

3. Tendencje w kształtowaniu się zarówno wielkości zamówień ogółem jak i wielkości zamówień eksportowych są spadkowe. W porównaniu z drugim kwartałem w portfelach zakładów budowlanych jest mniej zamówień ogółem – wartość salda obniżyła się o 2,6 pkt. Duży spadek wielkości zamówień odnotowano dla sektora publicznego (o 8,0 punktów), zarówno jeśli chodzi o zamówienia krajowe (o 6,7 pkt), jak i eksportowe (o 62,5 pkt). W porównaniu z III kwartałem 2018 r. nastąpił spadek poziomu zamówień w ujęciu ogółem (o 17,3 pkt), czego główną przyczyną jest spadek wielkości zamówień krajowych (o 20,6 pkt). Wśród wyróżnianych grup klasyfikacyjnych najniższy poziom zamówień występuje w grupie prywatnych zakładów zatrudniających od 21 do 100 osób (wartość salda równa 7,7 pkt). Ankietowane przedsiębiorstwa spodziewają się dalszego spadku wielkości zamówień w IV kwartale roku.

4. Obserwujemy kontynuację zapoczątkowanej w połowie 2018 r. spadkowej tendencji cen usług budowlanych. W porównaniu do kwartału sprzed roku wartość salda dla sektora publicznego jest niższa o 31 pkt, a dla prywatnego o 15,6 pkt. Zmiany poziomu cen są bardzo zróżnicowane pomiędzy grupami zakładów budowlanych; znaczne podwyżki cen odnotowano – jak w poprzednim kwartale – w firmach wykonujących prace związane ze wznoszeniem budynków (PKD41) oraz w zakładach zatrudniających

powyżej 100 pracowników. Ankietowani nie przewidują większych zmian cen usług budowlanych w kolejnym kwartale.

5. Pogorszyła się sytuacja finansowa zakładów budowlanych. Wartość salda jest ujemna i równa -3,4 pkt. W ciągu kwartału spadła o 6,9 pkt. Najbardziej oceniają swą sytuację finansową prywatne zakłady zatrudniające od 21 do 100 osób (-12,9 pkt). Pozytywnie oceniają natomiast przedsiębiorstwa państwowe (39,1 pkt) oraz firmy zatrudniające powyżej 100 osób (16,4 pkt). Spodziewana jest poprawa sytuacji finansowej zakładów budowlanych w następnym kwartale.

6. Utrzymuje się zapoczątkowana przed ponad rokiem tendencja spadkowa w zatrudnieniu. Obecna wartość salda wynosi 4,1 pkt i jest niższa o 15,8 pkt niż w III kwartale 2018 r. Najniższe, ujemne wartości salda zanotowano dla zakładów zajmujących się wznoszeniem budynków (PKD 41, -7,8 pkt), zakładów zatrudniających do 20 osób (-5,4 pkt) oraz przedsiębiorstw państwowych (-4,4 pkt). Najlepiej sytuacja w zatrudnieniu wygląda w zakładach zajmujących się specjalistycznymi robotami budowlanymi (PKD 43, 19,4 pkt) oraz przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 100 osób (13,8 pkt).

W ostatnich latach w budownictwie znacznie nasiliły się trudności z zatrudnieniem pracowników o odpowiednich kwalifikacjach. Dotkliwość problemów związanych ze znalezieniem pracowników o wysokich kwalifikacjach ponownie wzrosła; zgłasza ten problem o 5,0 pkt proc. więcej zakładów niż w II kwartale br. Podobnie jest w zatrudnieniu pracowników o niskich kwalifikacjach; odsetek zakładów informujących o takich trudnościach wzrósł o 7,3 pkt proc. Problem ten dotyczy zwłaszcza przedsiębiorstw prywatnych.

7. Od połowy 2018 r. trwa tendencja spadkowa nakładów inwestycyjnych w budownictwie. Wartość salda jest równa -7,6 pkt, dla sektora prywatnego -8,3 pkt, a publicznego -4,4 pkt. W porównaniu z III kwartałem 2018 r. wartość salda w ujęciu ogółem jest niższa aż 15,5 pkt, głównie za przyczyną dużego spadku wartości salda dla sektora publicznego (o 30,2 pkt). Istotnie wyższą od zera wartość salda odnotowano jedynie dla zakładów państwowych (15,2 pkt). Najmniej inwestują zakłady zajmujące się wznoszeniem budynków (PKD41, -30,4 pkt) oraz firmy zatrudniające od 21 do 100 pracowników (-14,2 pkt) i zakłady osób fizycznych (-14 pkt).

8. Utrzymuje się również zapoczątkowana w I kwartale 2018 r. tendencja spadkowa wykorzystania mocy produkcyjnych. Wartość salda jest niższa o 11,6 pkt w porównaniu z III kwartałem 2018 r. Spadki obserwujemy zarówno w sektorze publicznym (o 18,3 pkt), jak i prywatnym (o 10,3 pkt). Najwyższą wartość salda, równą 54,3 pkt, odnotowano dla przedsiębiorstw państwowych, a najniższą, 9,6 pkt, dla zakładów zajmujących się wznoszeniem budynków (PKD 41). Przewidywany jest niewielki wzrost poziomu wykorzystania mocy produkcyjnych w nadchodzącym kwartale.

9. Od ponad roku oceny ogólnej sytuacji gospodarczej w kraju wykazują tendencję spadkową. Obecna wartość salda wynosi 1,4 pkt i jest mniejsza aż o 25,2 pkt niż w III kwartale rok temu. Dla sektora prywatnego wartość salda jest równa 0,2 pkt, a dla publicznego -7,7 pkt. Dla przeważającej części badanych grup zakładów wartości salda są znacznie niższe niż przed rokiem. Najgorzej stan gospodarki oceniają zakłady zajmujące się wznoszeniem budynków (PKD41, -5,2 pkt), a najlepiej przedsiębiorstwa państwowe (19,6 pkt). Zakłady budowlane przewidują znaczne pogorszenie się sytuacji ogólnogospodarczej w Polsce w czwartym kwartale roku.

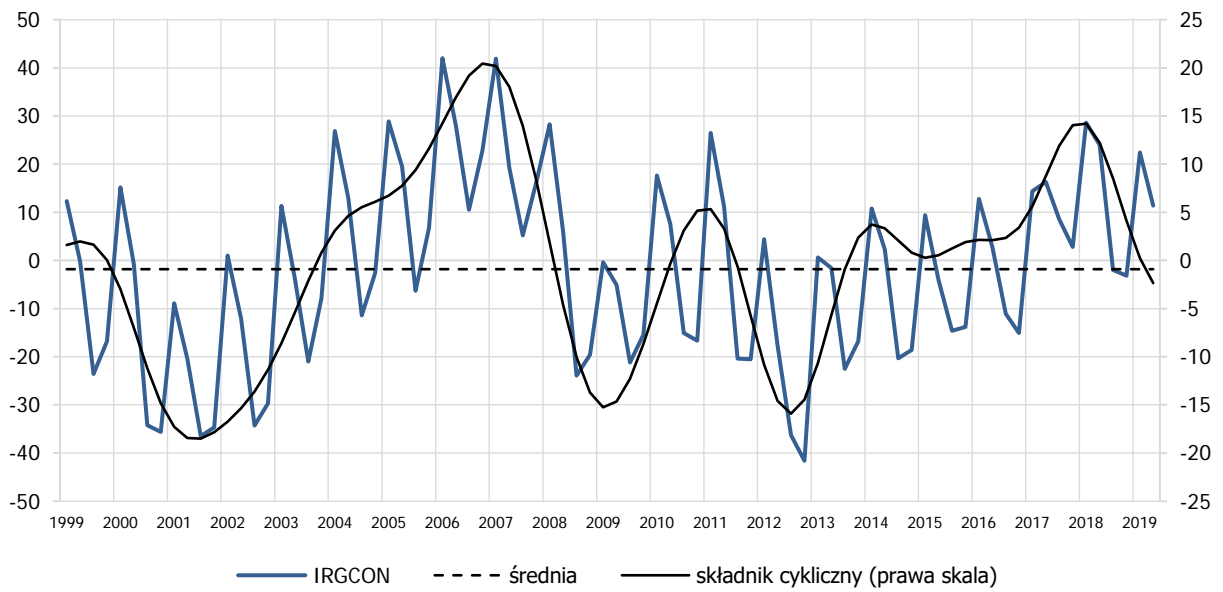
10. Bardzo podobnie przedsiębiorstwa budowlane oceniają sytuację w branży. Wartość salda w ujęciu ogółem wynosi -7,8 pkt i jest niższa aż o 20,5 pkt od wartości z III kwartału 2018 r. Dla sektora prywatnego wartość salda jest równa -9,4 pkt, a dla publicznego 0,0 pkt. Najgorzej sytuację w budownictwie oceniają zakłady zajmujące się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (PKD42, -28,9 pkt) oraz krajowe zakłady osób fizycznych (-22,1 pkt); najlepiej – zakłady zajmujące się

wznoszeniem budynków (PKD 41, -4,4 pkt). Tak jak w przypadku ocen stanu gospodarki, ankietowani spodziewają się, że sytuacja w budownictwie pogorszy się w kolejnym kwartale.

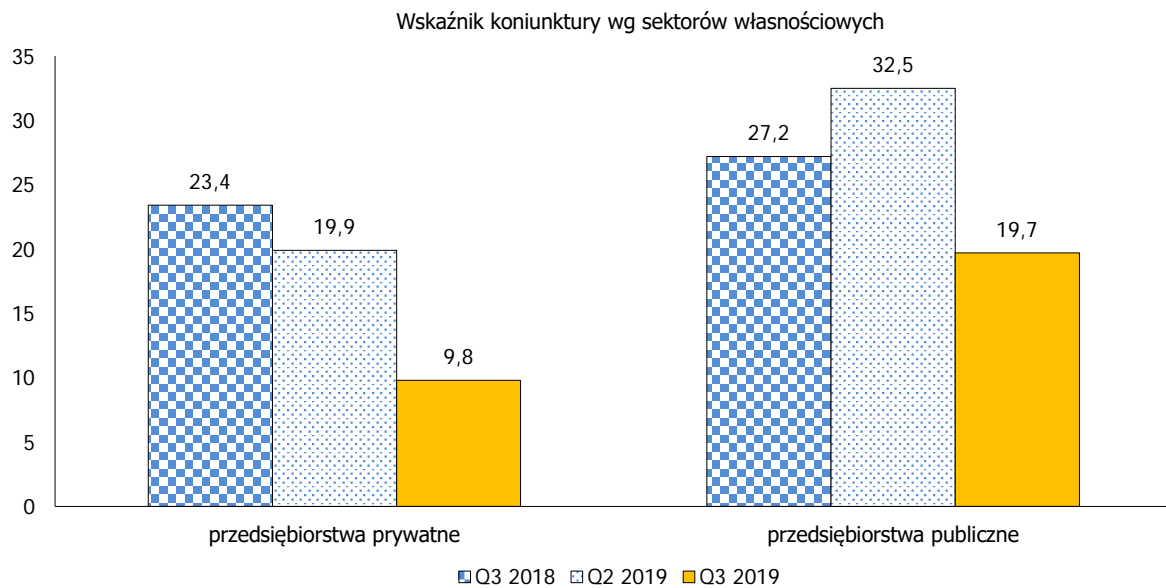
11. Nastąpiła zmiana w układzie czynników ograniczających rozwój branży budowlanej. Konkurencja wewnątrz gałęzi jest główną barierą rozwoju – wskazuje ją 45,3% ankietowanych zakładów budowlanych (w II kwartale 37,4%). Niemal równie dolegliwe są nadmierne obciążenia podatkowe; wymienia je 41,5% uczestników badania (o 1,8 pkt proc. więcej niż w poprzednim kwartale). W dalszej kolejności firmy wskazują: ceny surowców i materiałów (40,9%, poprzednio 43,6%) oraz niestabilność przepisów prawnych (34,6%, poprzednio 29,6%). Zakłady budowlane oceniają, że w nadchodzącym kwartale wymienione bariery będą dla nich dotkliwe w co najwyżej takim samym stopniu jak obecnie.

2. Wyniki szczegółowe

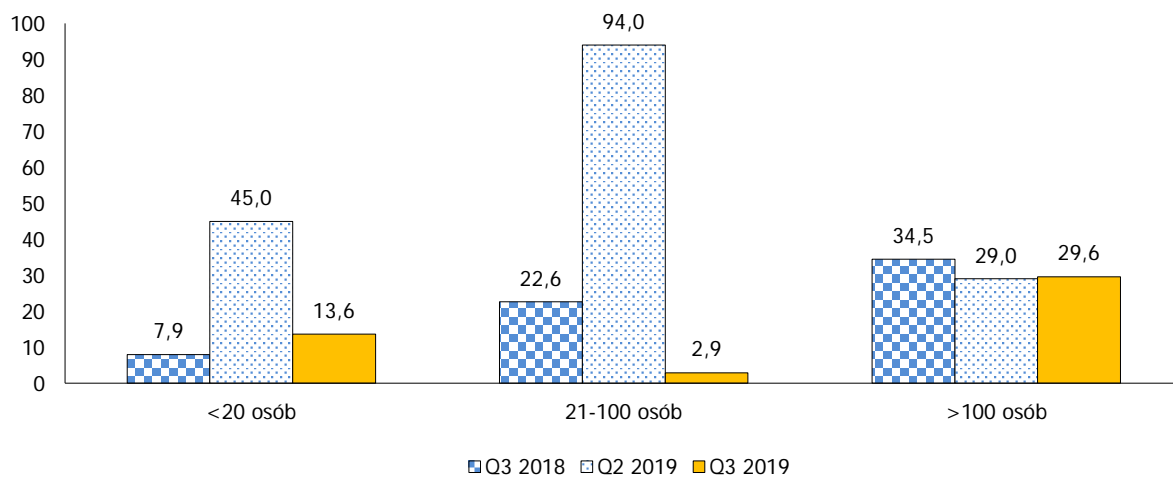
WSKAŹNIK KONIUNKTURY

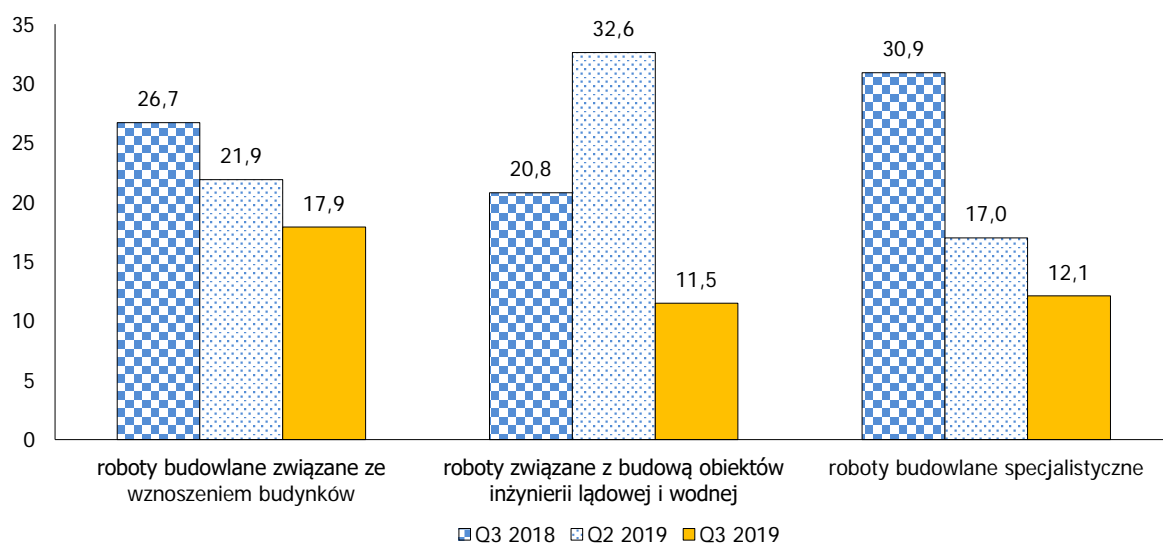
składowe salda	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019
1. zamówienia ogółem – stan	34,8	40,2	23,0	-16,8	25,5	22,9
2. wielkość zatrudnienia – przewidywania	22,3	7,7	-26,9	10,4	19,2	-0,4
wskaźnik koniunktury (IRGCON): (1.+2.)/2	28,6	24,0	-2,0	-3,2	22,4	11,3

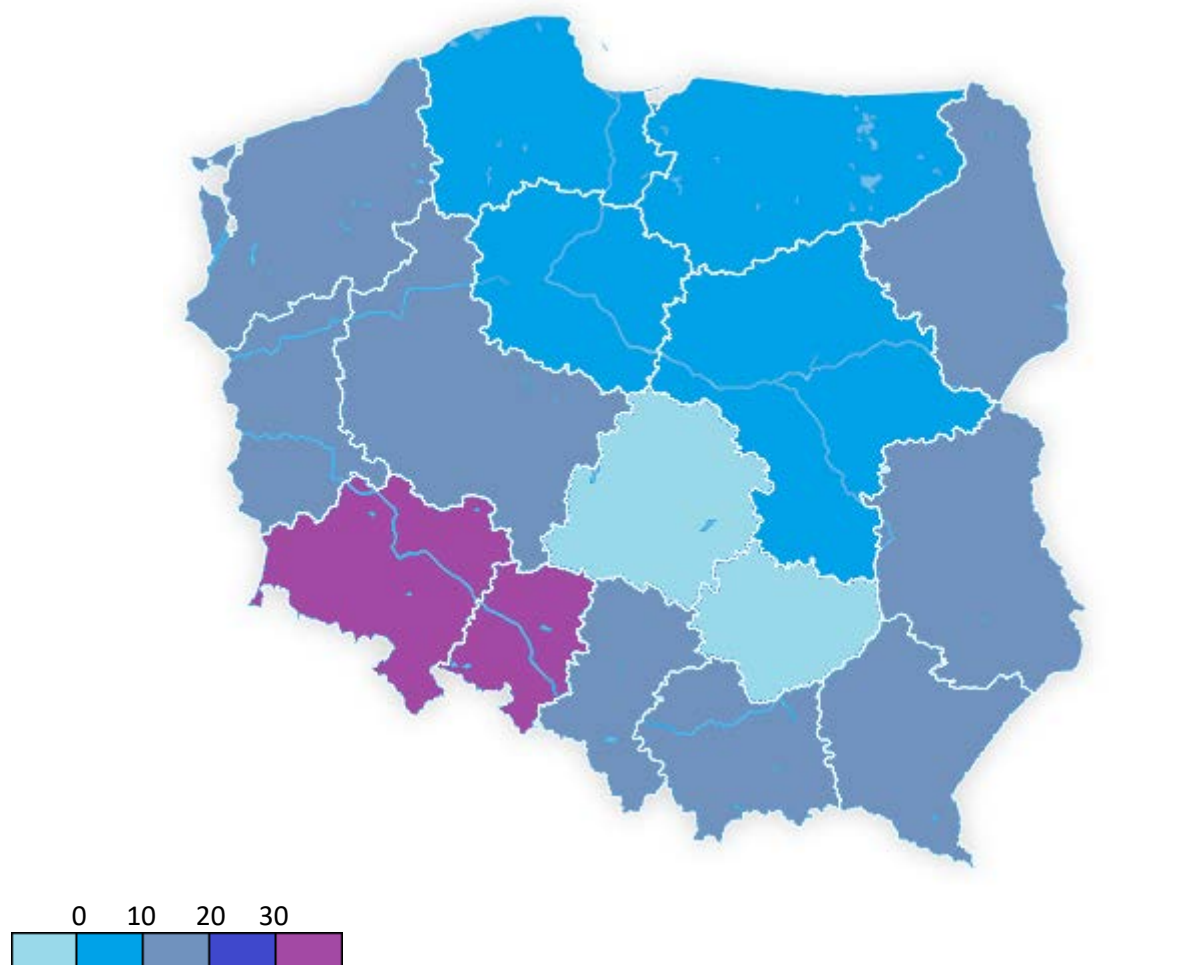
Wskaźnik koniunktury wg wielkości zatrudnienia

Wskaźnik koniunktury wg rodzajów działalności

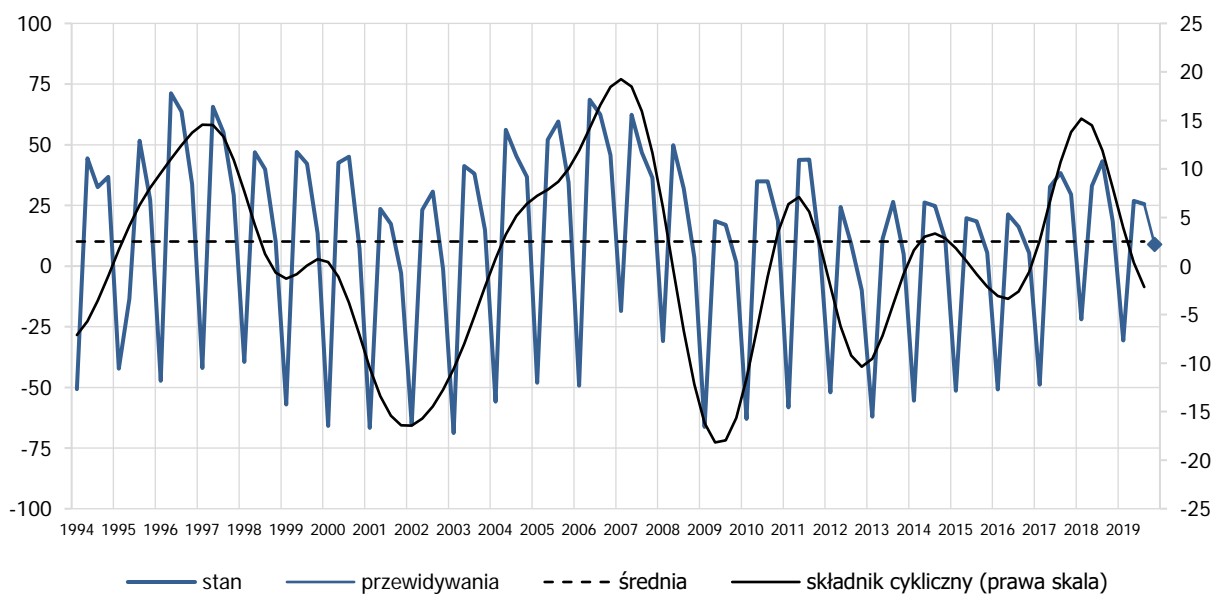

Wskaźnik koniunktury wg makroregionów

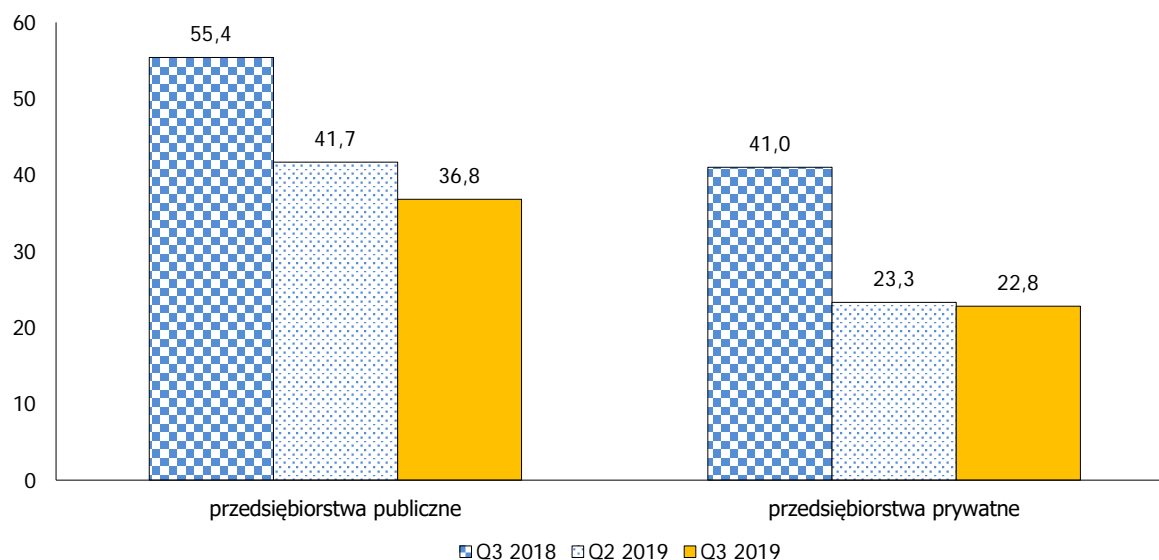
	Q3 2018	Q2 2019	Q3 2019
Centralny (województwa: łódzkie i świętokrzyskie)	17,9	22,8	-3,3
Południowy (województwa: małopolskie i śląskie)	23,3	22,9	14,8
Wschodni (województwa: lubelskie, podkarpackie i podlaskie)	19,9	28,1	17,9
Północno-zachodni (województwa: lubuskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie)	21,5	15,8	10,9
Południowo-zachodni (województwa: dolnośląskie i opolskie)	37,3	20,3	31,3
Północny (województwa: kujawsko-pomorskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie)	27,4	35,4	5,9
Województwo mazowieckie	24,1	9,1	1,5

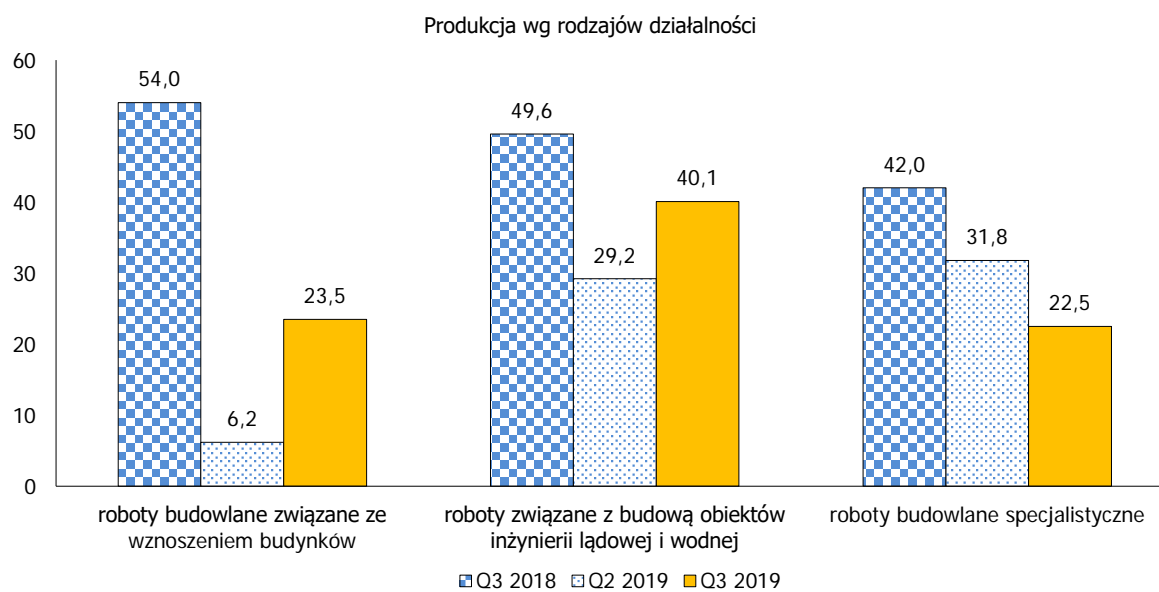
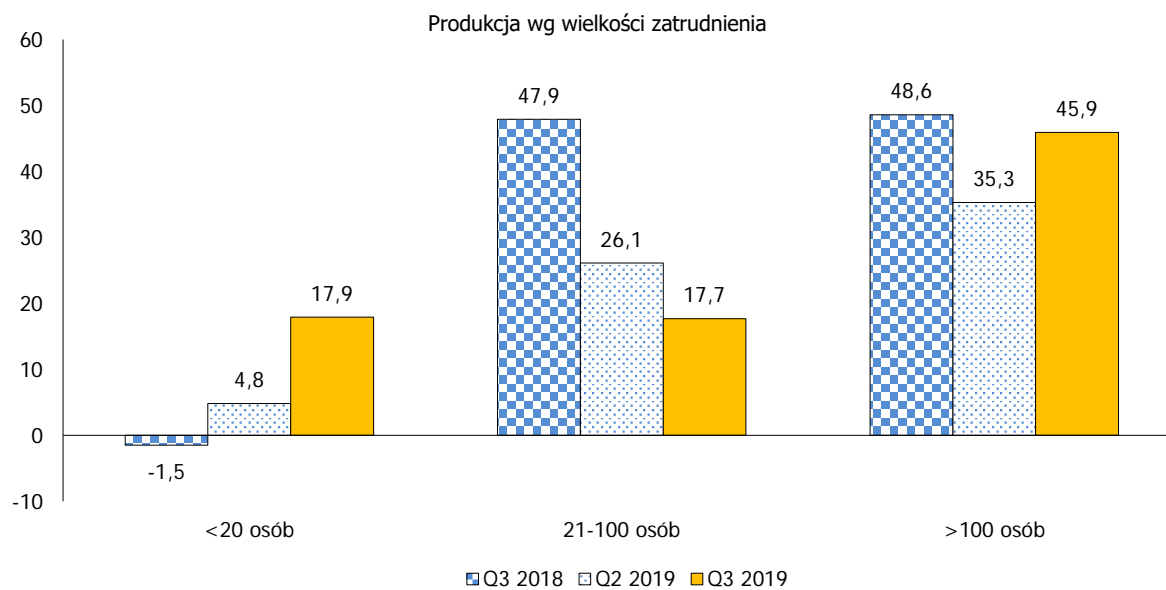
PRODUKCJA

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	51,4	32,7	13,7	38,6	35,2	27,5
2. brak zmiany	40,5	53,2	41,9	49,8	55,1	53,8
3. spadek	8,2	14,1	44,4	11,7	9,7	18,7
saldo (1.-3.)	43,2	18,6	-30,7	26,9	25,5	8,8

Produkcja wg sektorów własnościowych

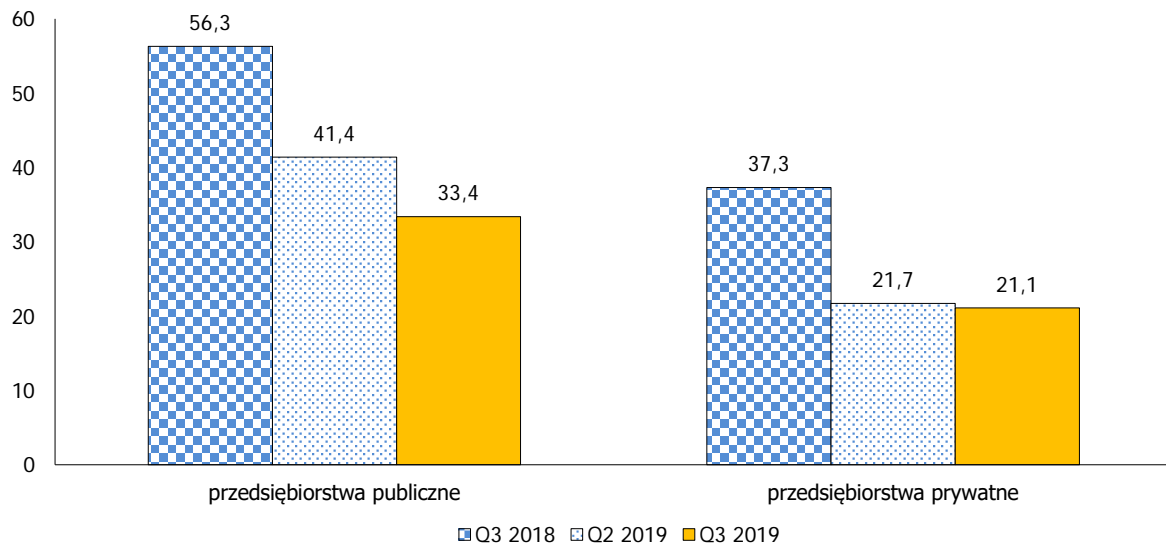

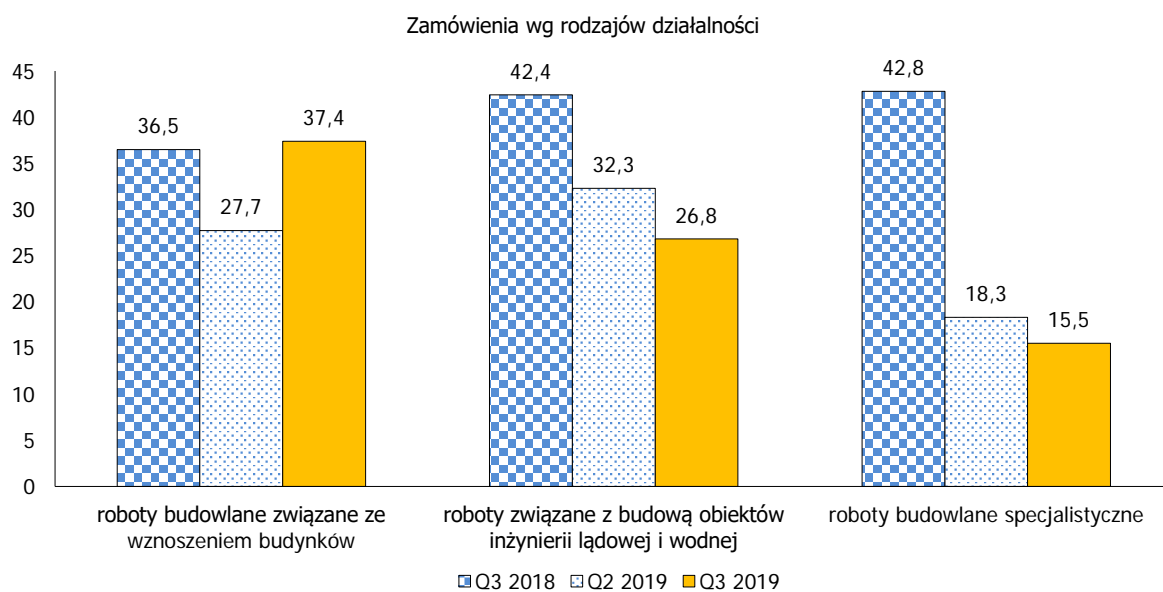
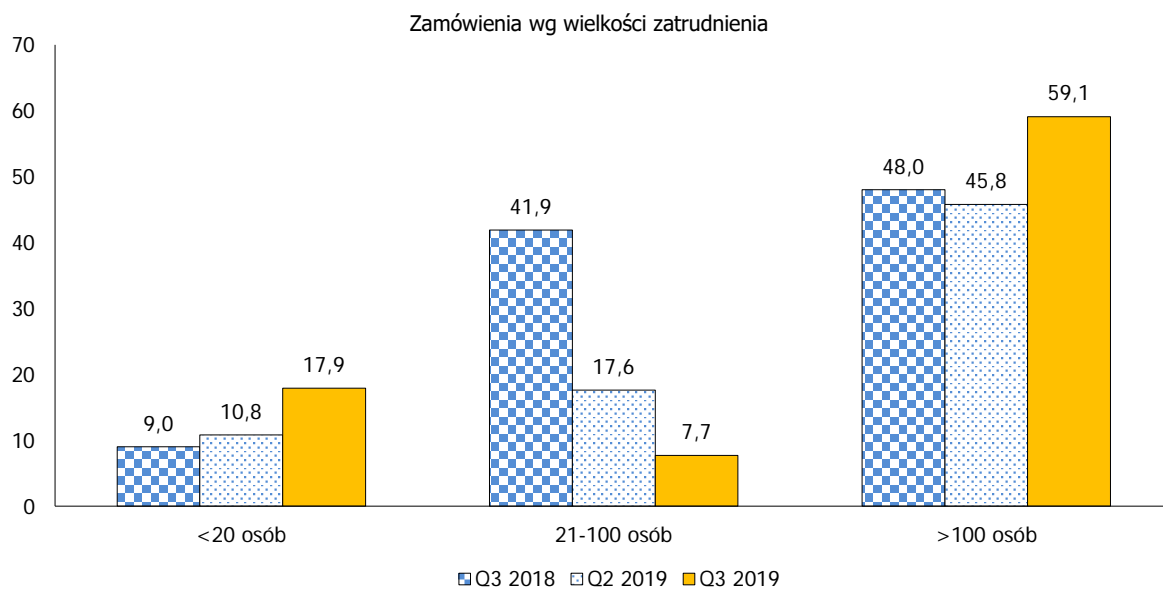
ZAMÓWIENIA OGÓŁEM

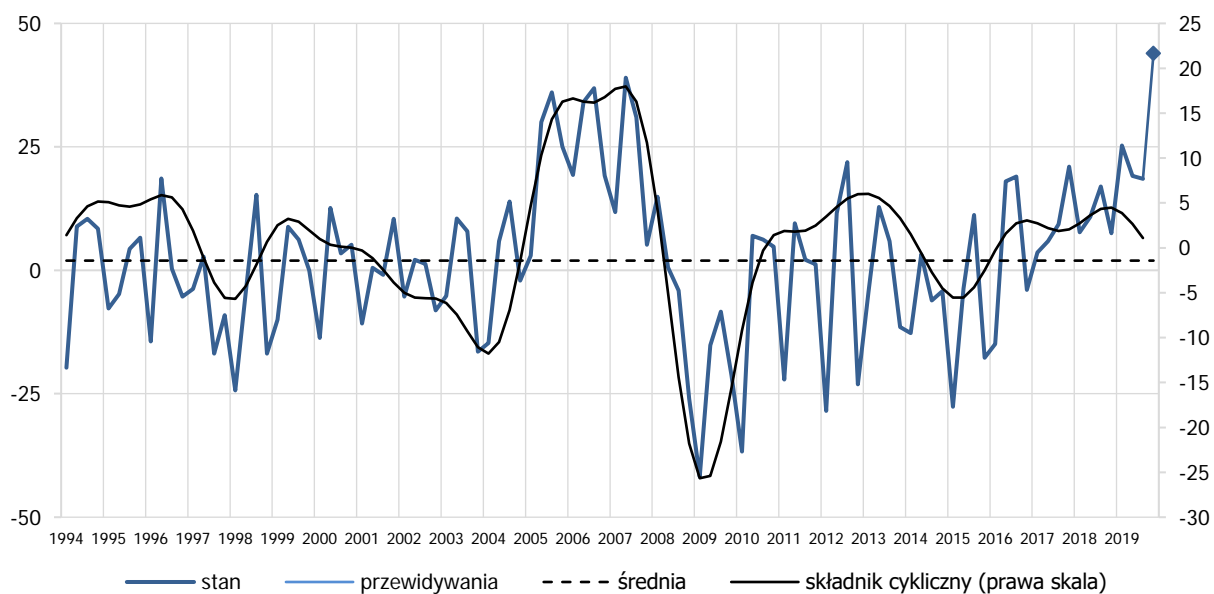
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	46,8	46,8	16,4	38,1	37,8	29,7
2. brak zmiany	46,5	46,5	50,4	49,2	47,3	48,1
3. spadek	6,6	6,6	33,2	12,6	14,9	22,2
saldo (1.-3.)	40,2	23,0	-16,8	25,5	22,9	7,5

Zamówienia wg sektorów własnościowych

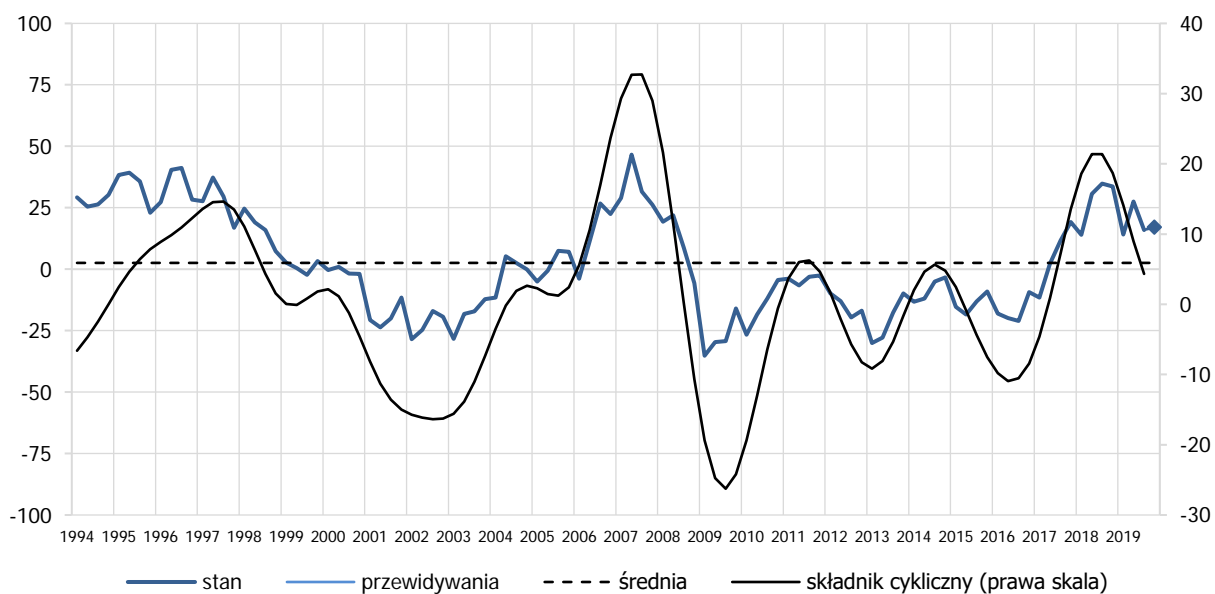

ZAMÓWIENIA EKSPORTOWE

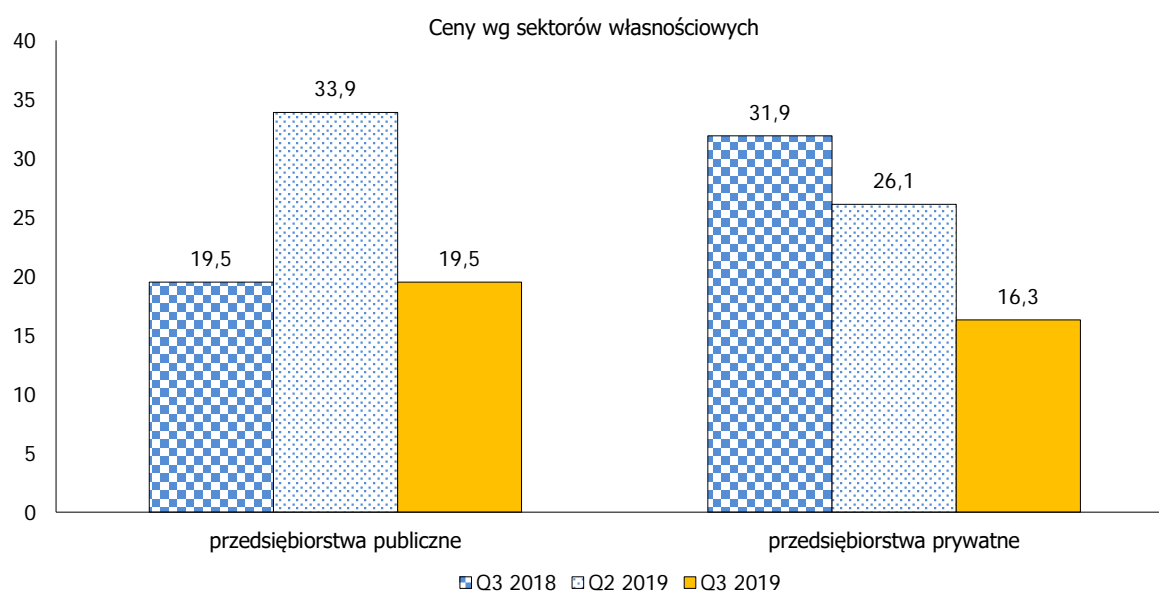

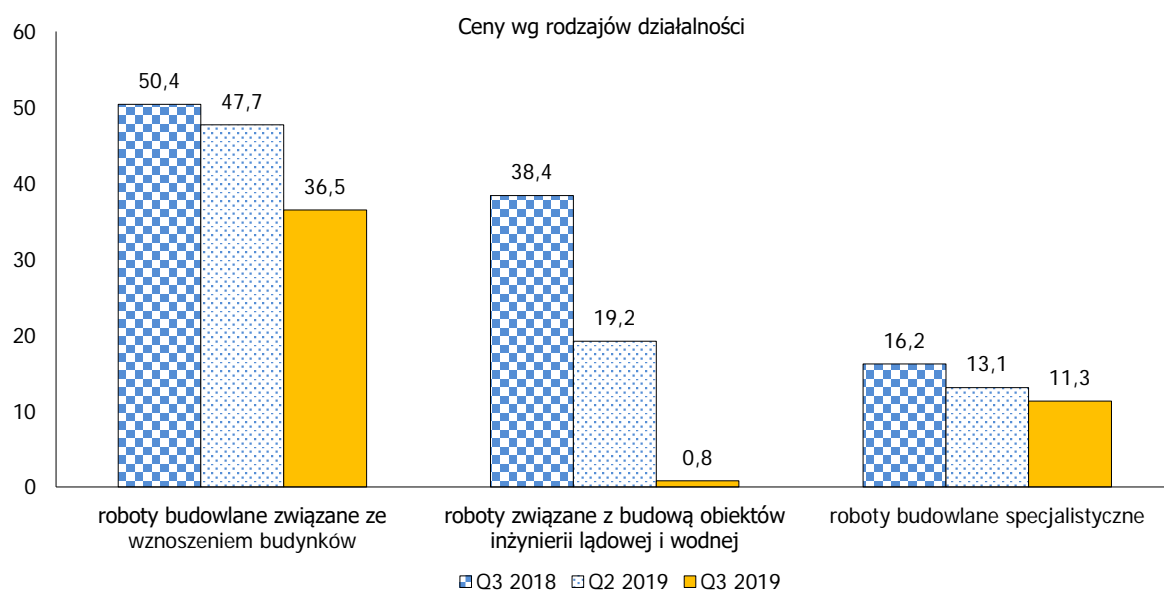
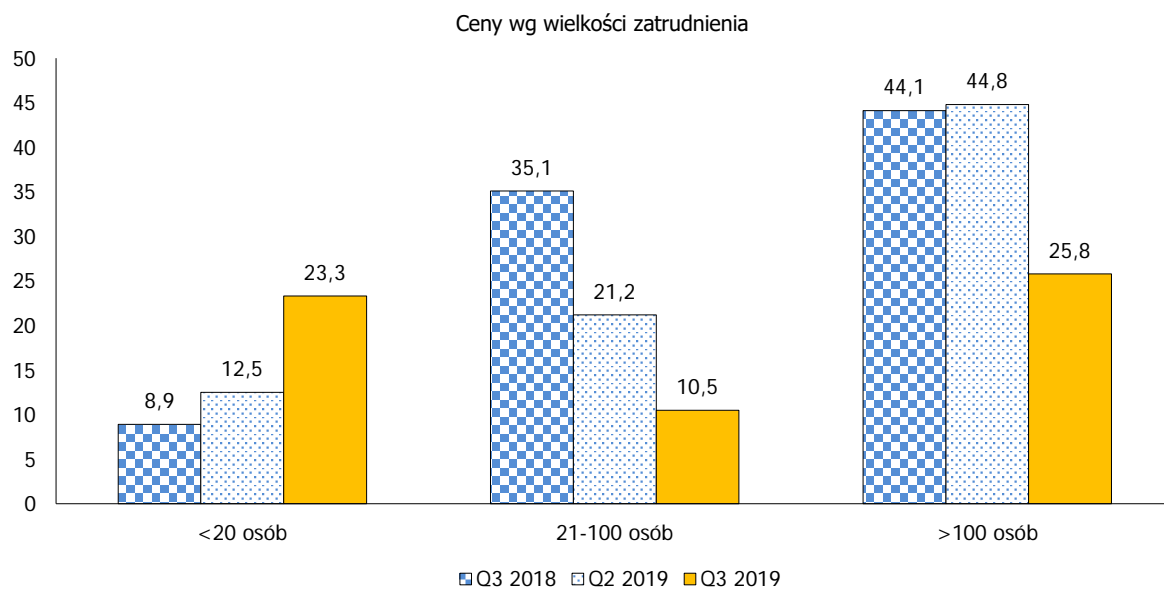
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	21,7	23,5	25,3	62,5	25,9	43,9
2. brak zmiany	73,6	60,5	74,7	37,5	66,7	56,1
3. spadek	4,7	16,0	0,0	0,0	7,4	0,0
saldo (1.-3.)	17,0	7,5	25,3	19,1	18,5	43,9

CENY USŁUG BUDOWLANYCH

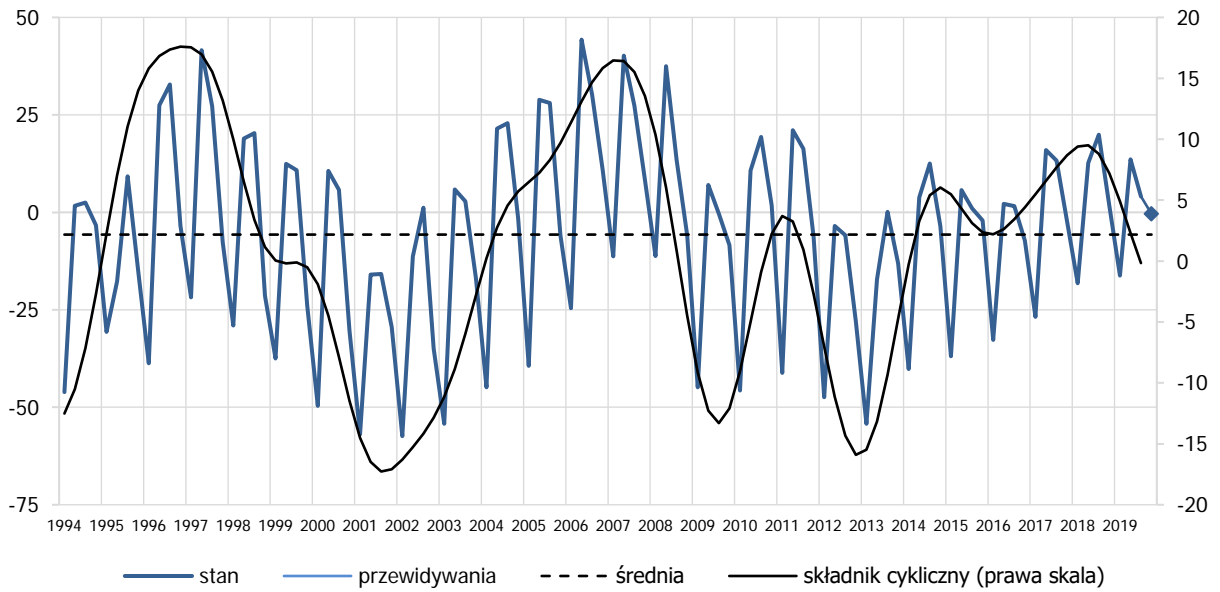

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	37,4	35,8	23,0	32,6	25,5	24,0
2. brak zmiany	60,0	62,1	68,1	62,3	65,0	69,0
3. spadek	2,6	2,1	8,9	5,1	9,5	7,0
saldo (1.-3.)	34,8	33,7	14,1	27,5	16,0	17,0

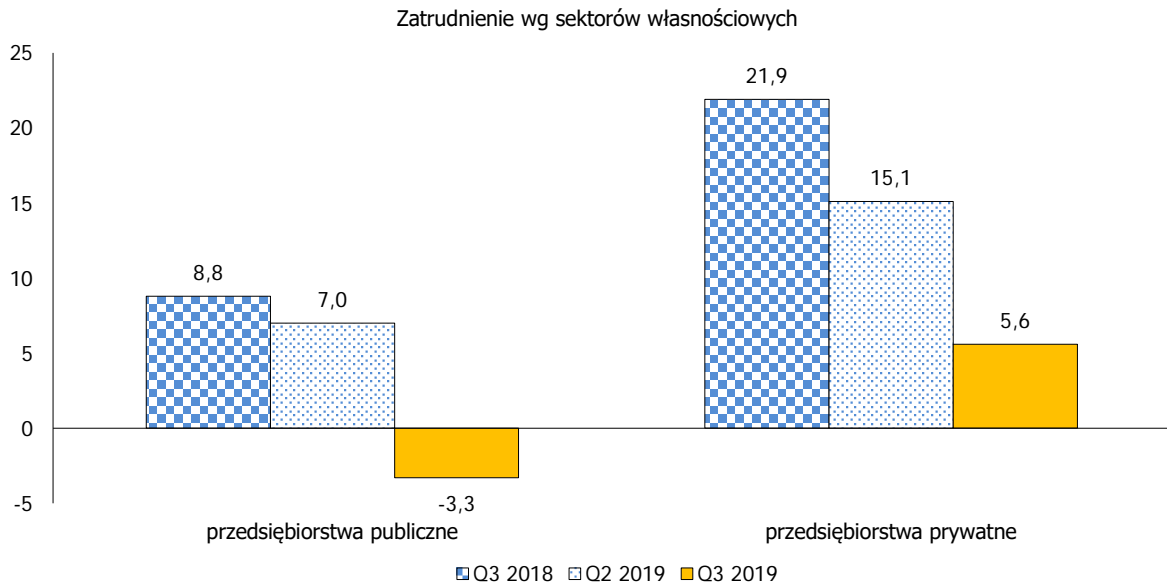

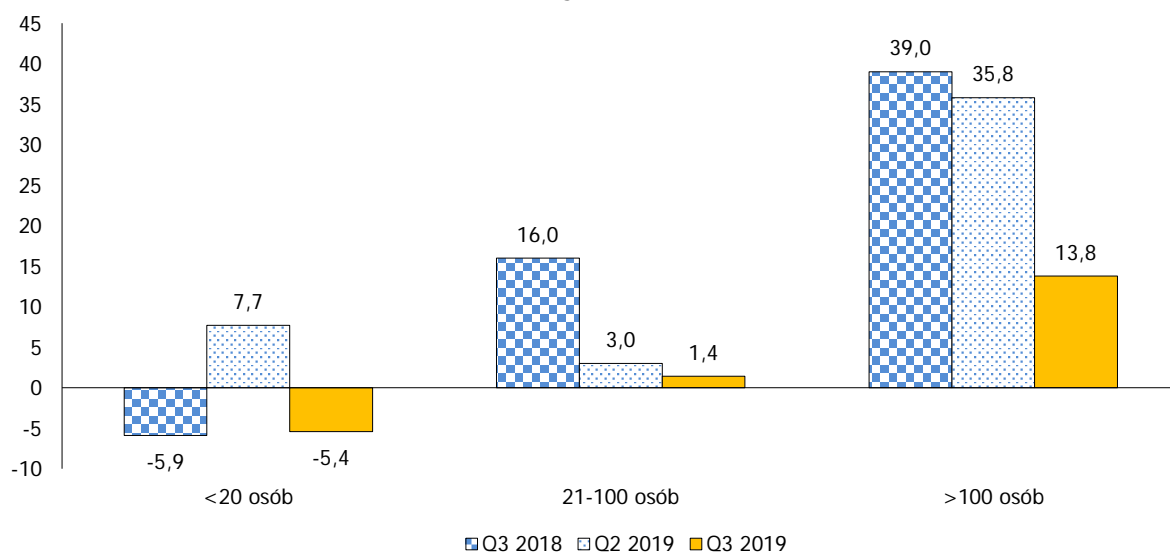
ZATRUDNIENIE

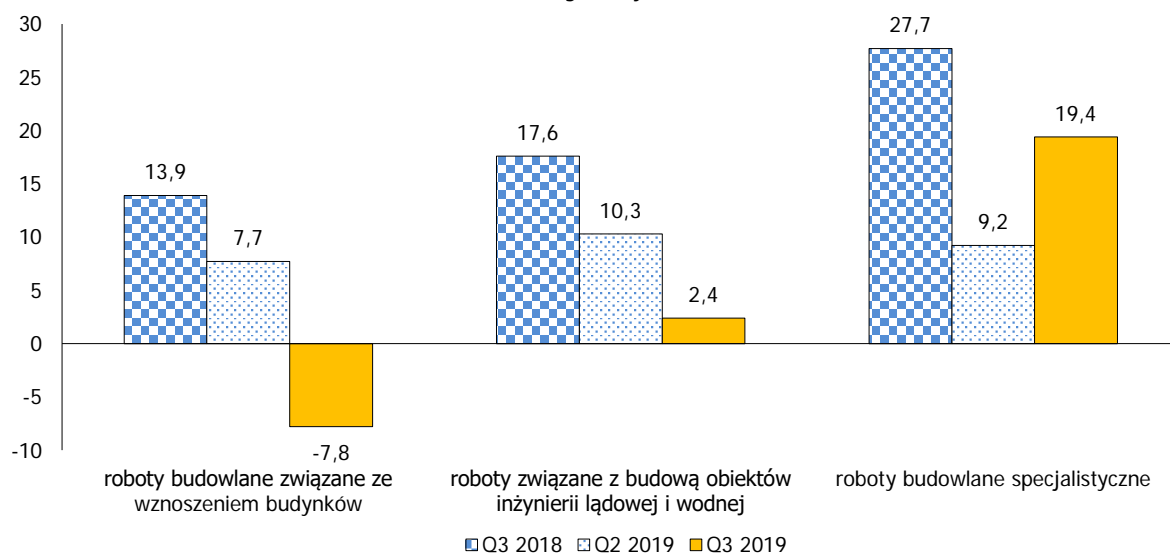
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	30,4	15,7	11,7	27,4	17,1	12,6
2. brak zmiany	59,0	70,3	60,4	58,8	69,9	74,4
3. spadek	10,5	14,1	27,9	13,8	13,0	13,0
saldo (1.-3.)	19,9	1,6	-16,2	13,6	4,1	-0,4

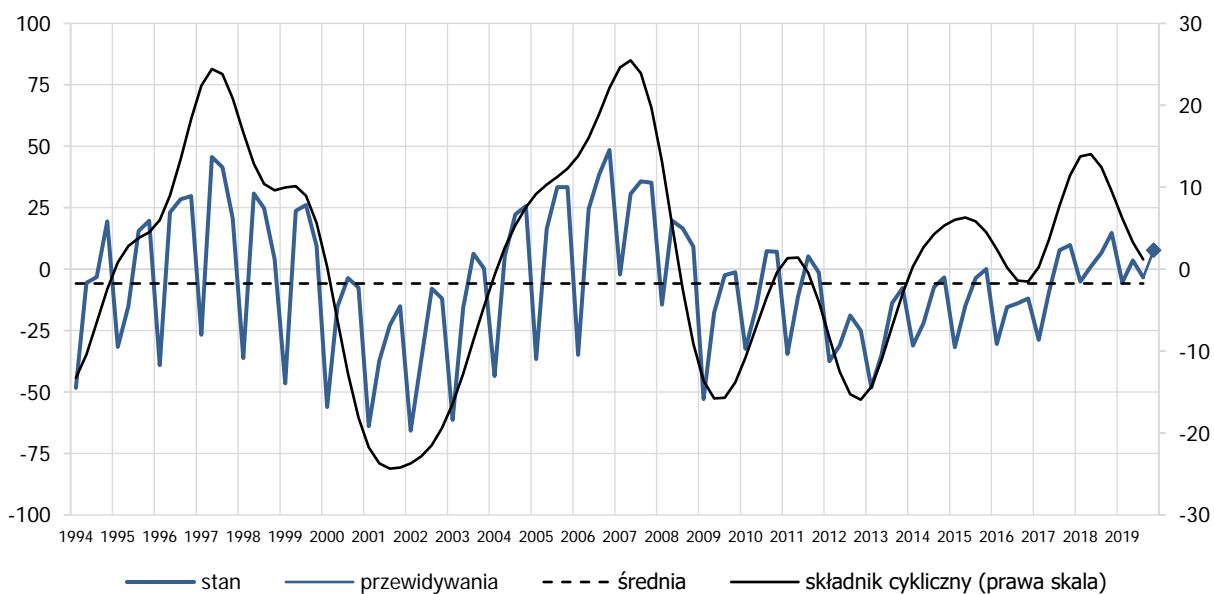
Zatrudnienie wg wielkości zatrudnienia

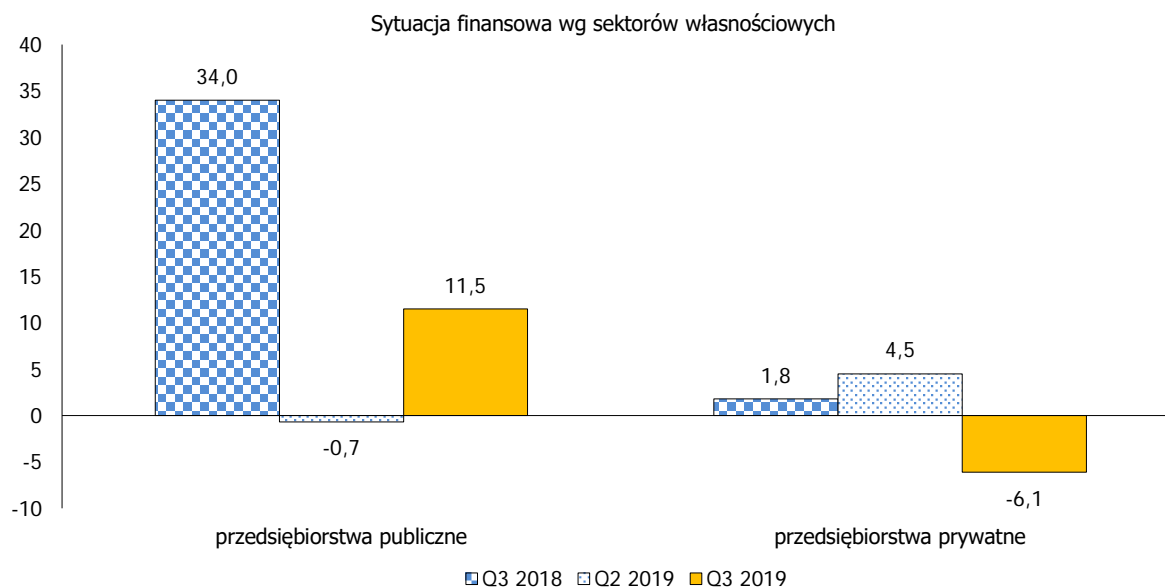
Zatrudnienie wg rodzajów działalności

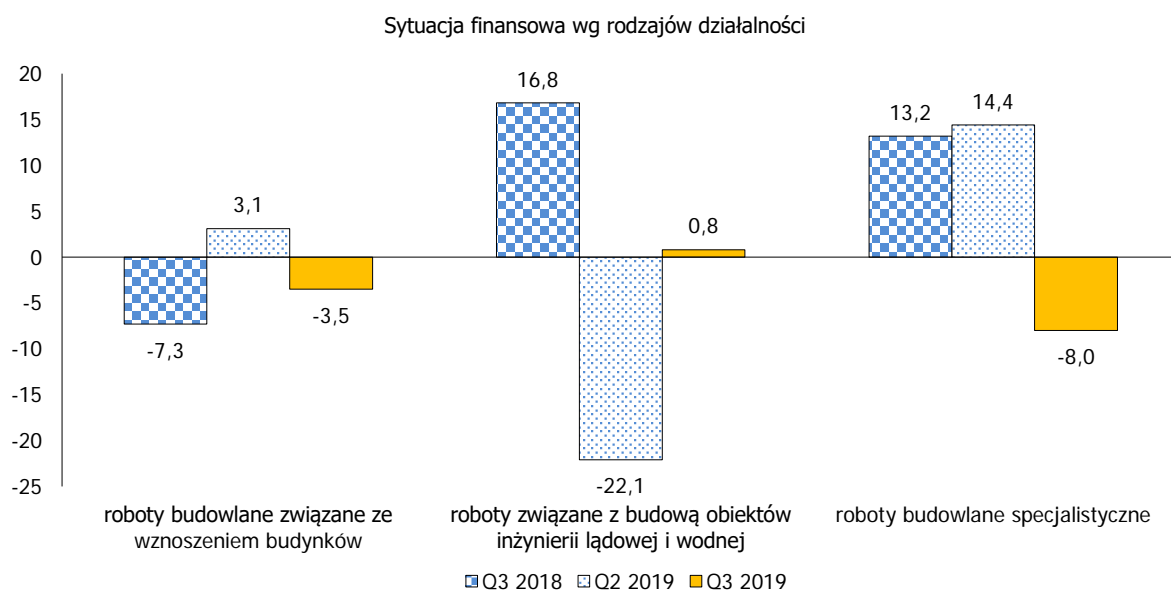
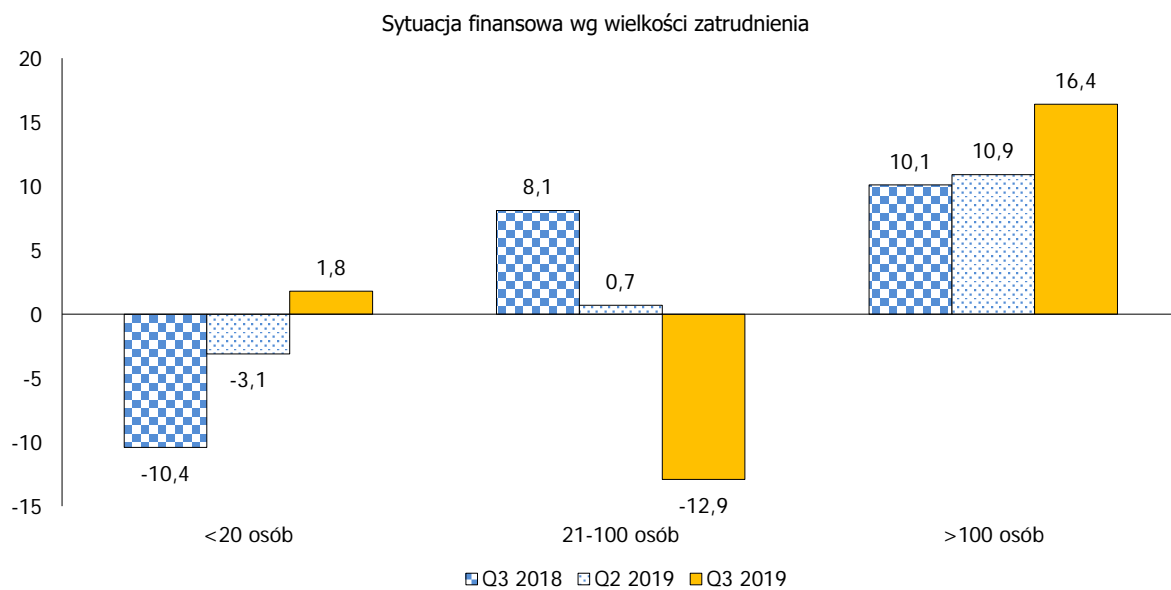

SYTUACJA FINANSOWA

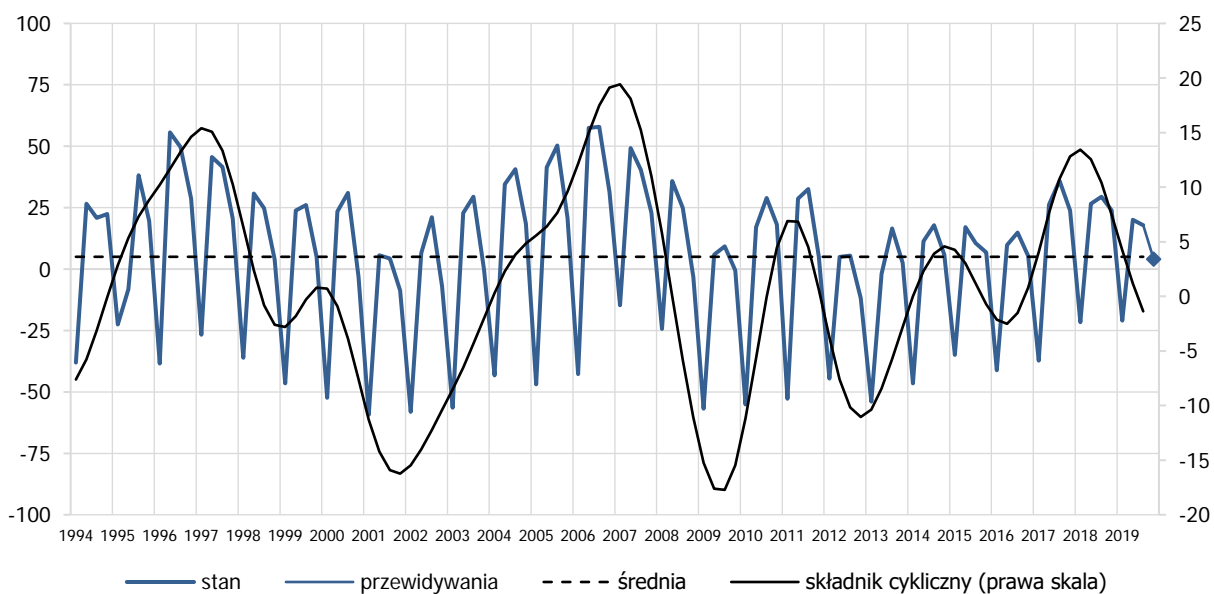

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. poprawa	23,0	27,7	18,8	19,8	15,7	25,4
2. brak zmiany	60,7	59,3	56,9	63,8	65,2	56,9
3. pogorszenie	16,3	13,0	24,2	16,3	19,1	17,7
saldo (1.-3.)	6,7	14,7	-5,4	3,5	-3,4	7,7

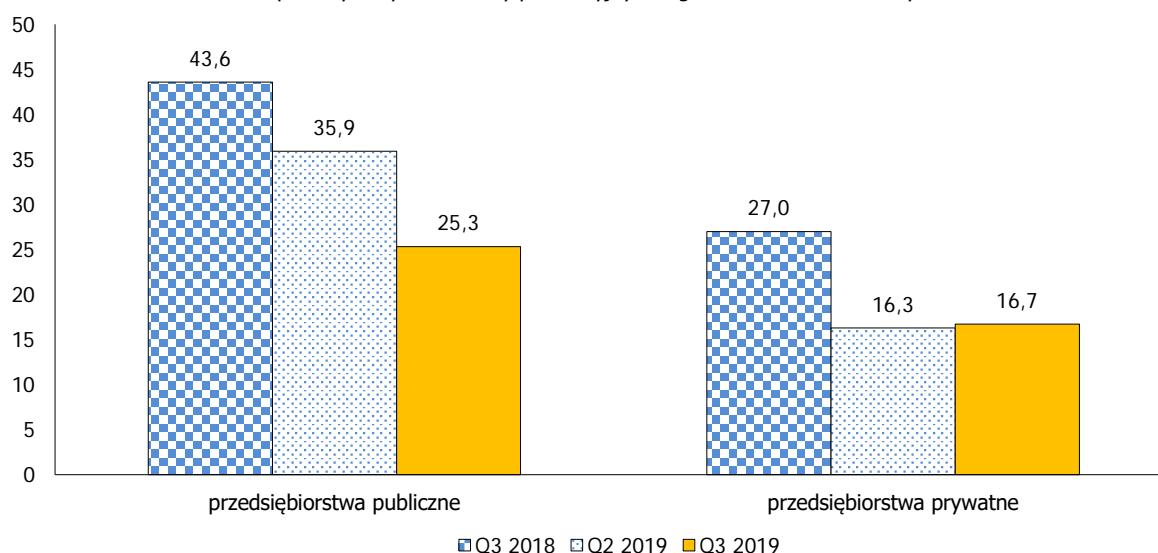

WYKORZYSTANIE MOCY PRODUKCYJNYCH

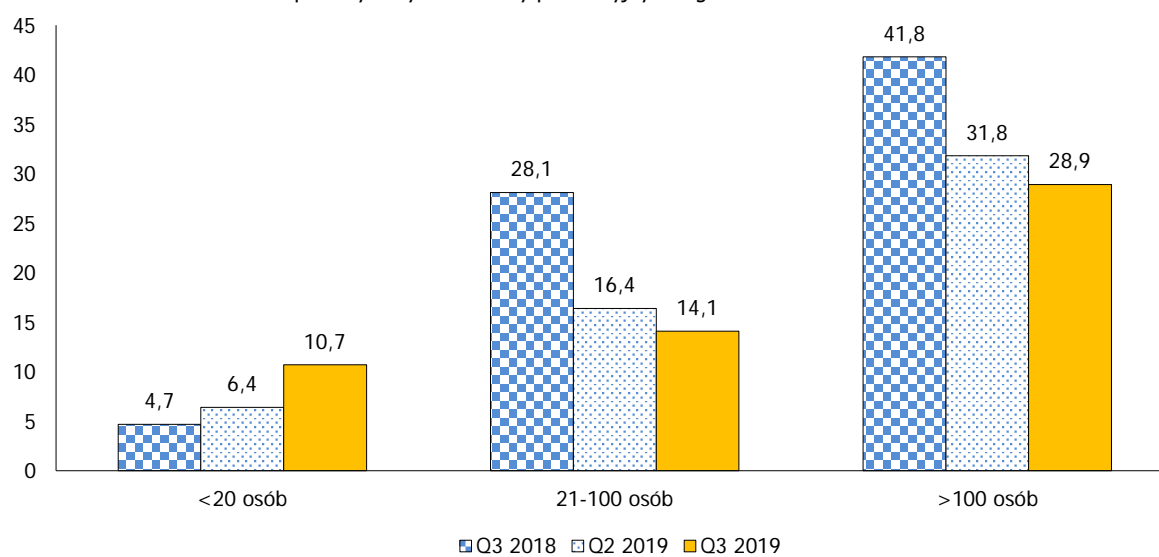

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	35,9	31,2	7,7	30,9	26,2	16,8
2. brak zmiany	57,7	61,4	63,6	58,2	65,5	70,3
3. spadek	6,4	7,4	28,7	10,8	8,3	12,8
saldo (1.-3.)	29,5	23,8	-21,0	20,1	17,9	4,0

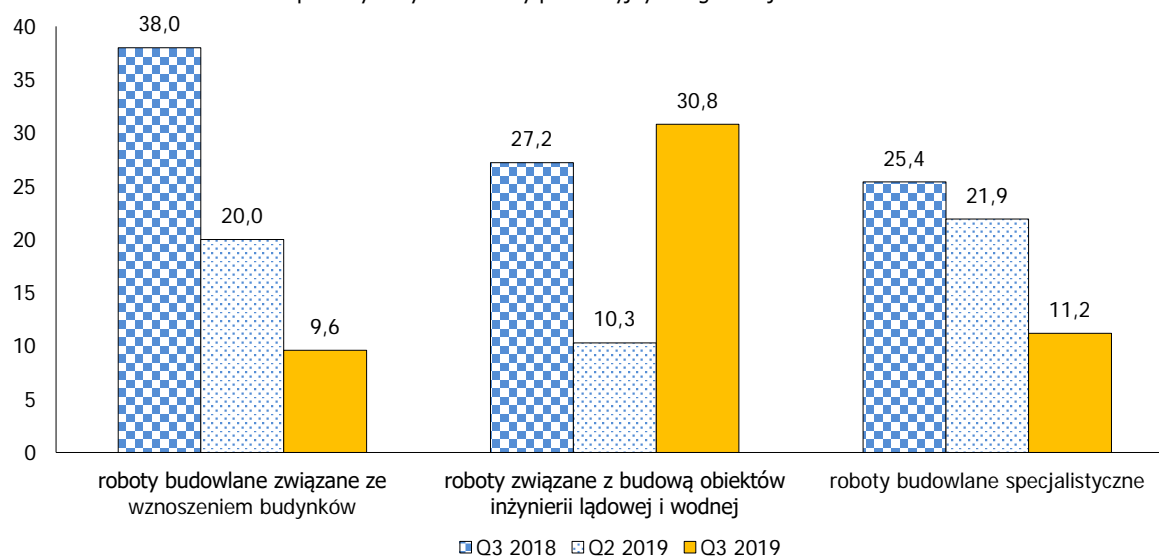
Stożenie wykorzystania mocy produkcyjnych wg sektorów własnościowych

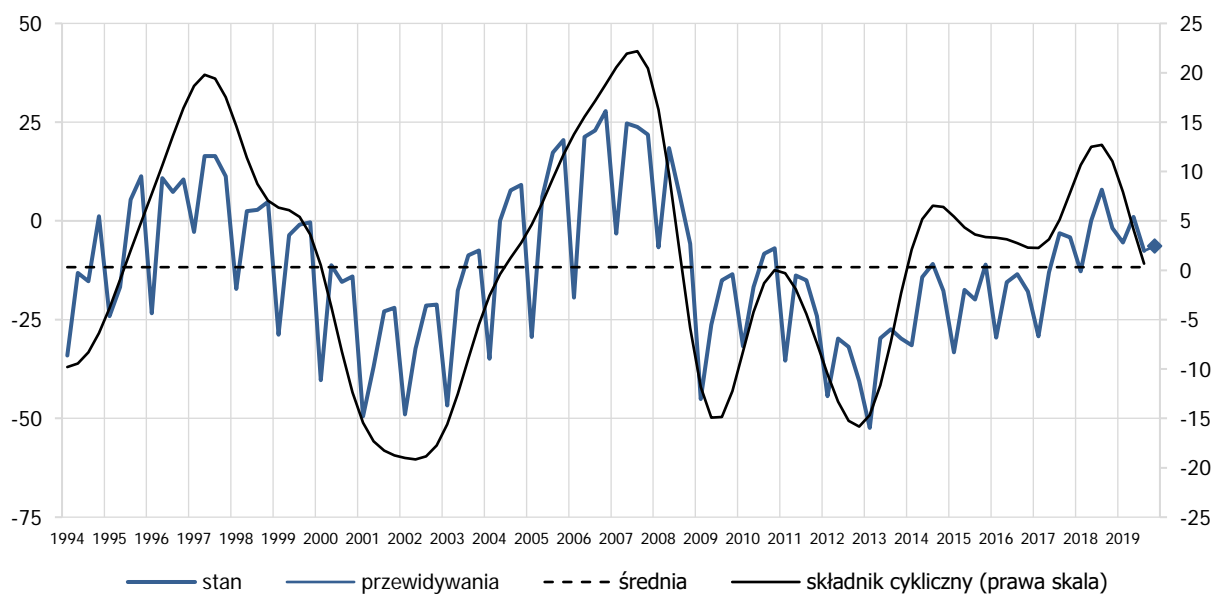
Stożenie wykorzystania mocy produkcyjnych wg wielkości zatrudnienia

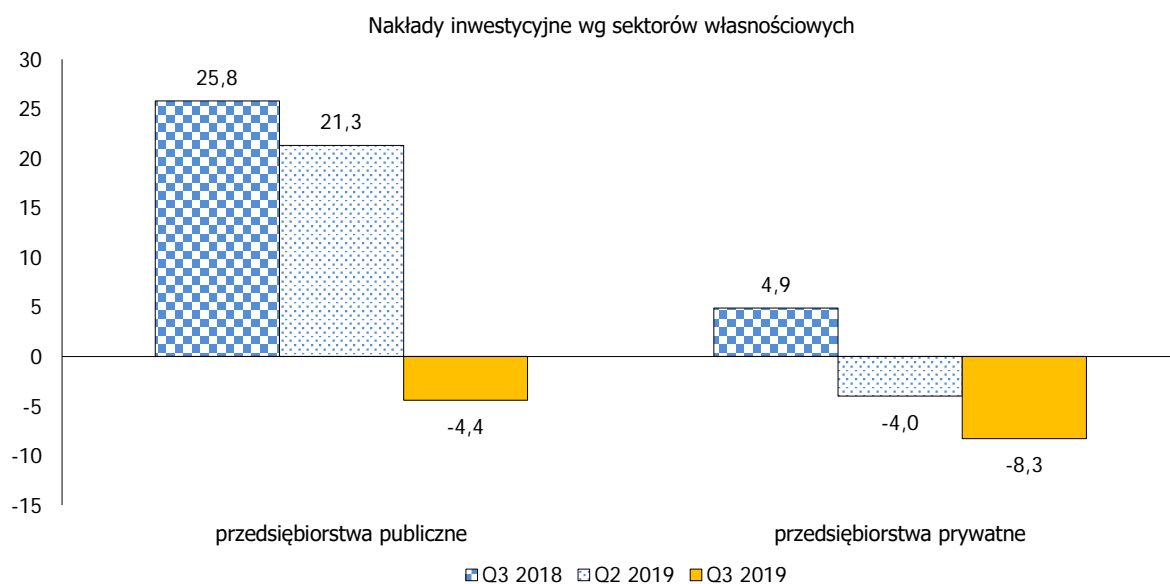
Stożenie wykorzystania mocy produkcyjnych wg rodzajów działalności

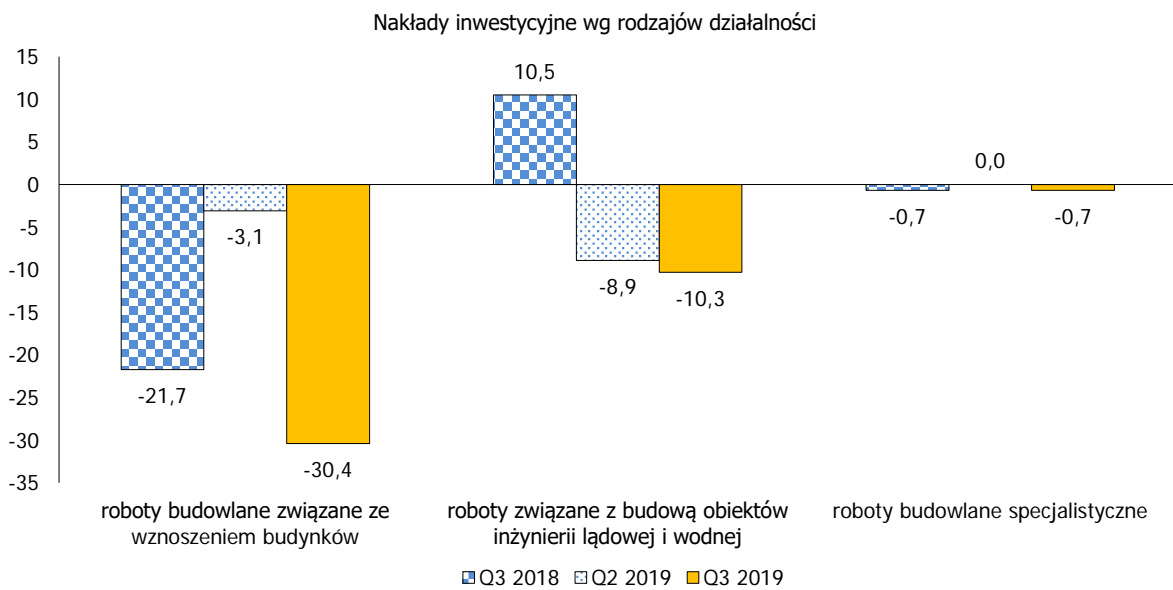
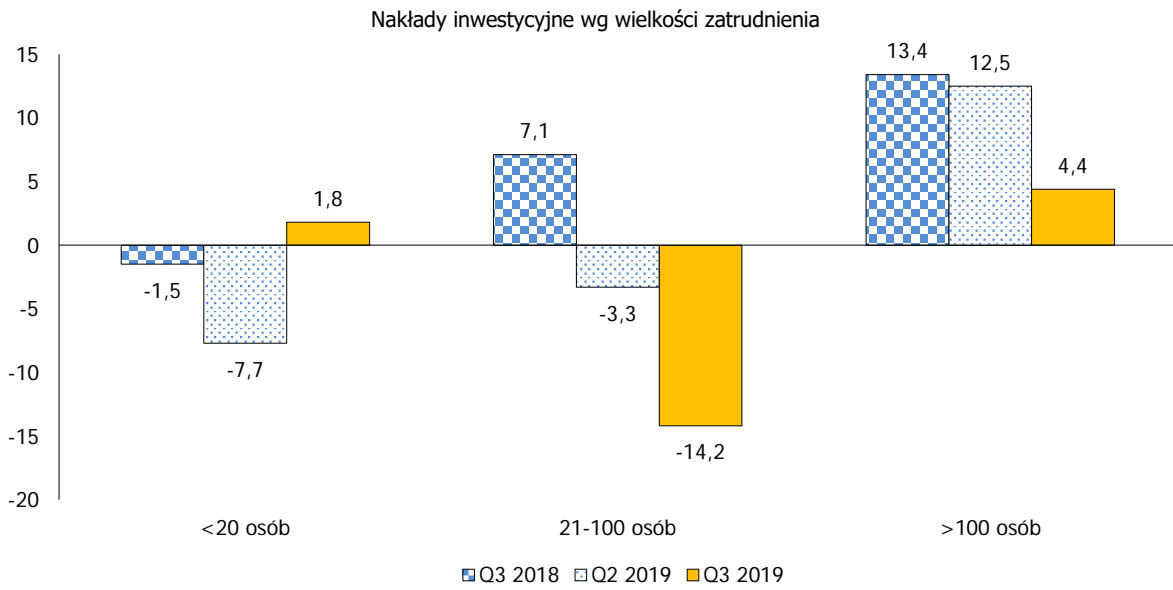

NAKŁADY INWESTYCYJNE

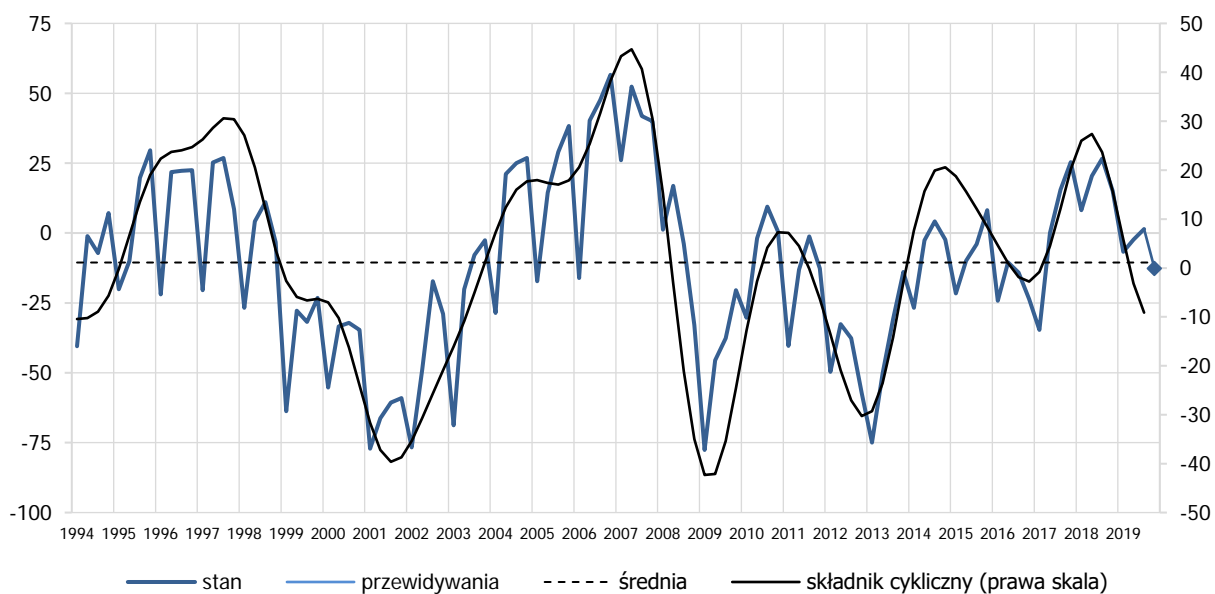

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	24,3	18,5	17,1	18,9	15,1	11,0
2. brak zmiany	59,3	61,2	60,2	63,2	62,1	71,6
3. spadek	16,4	20,3	22,6	17,9	22,7	17,4
saldo (1.-3.)	7,9	-1,8	-5,5	1,0	-7,6	-6,4

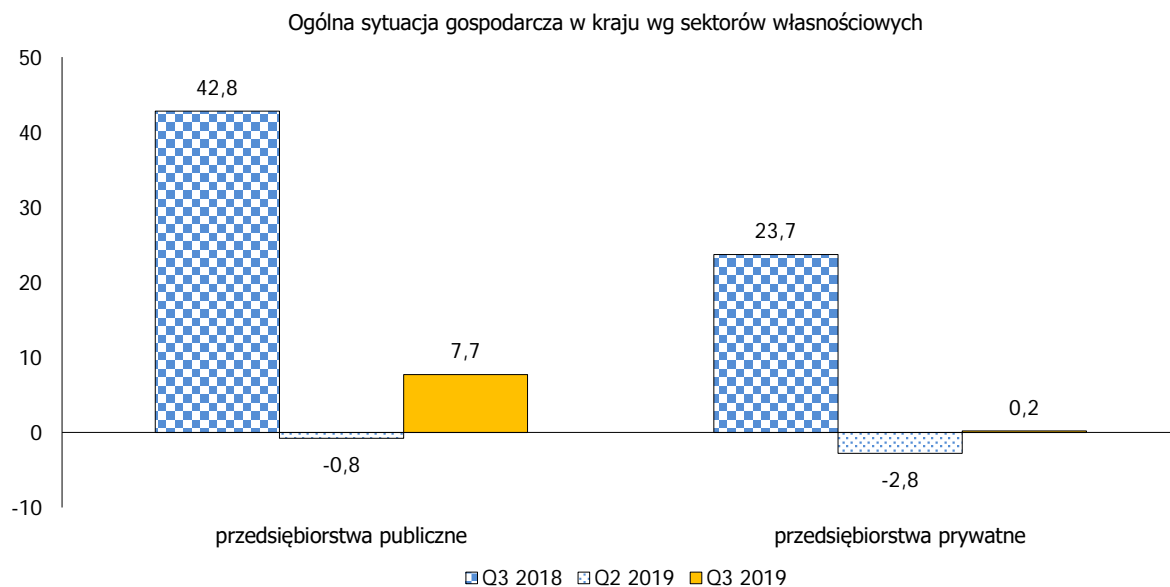

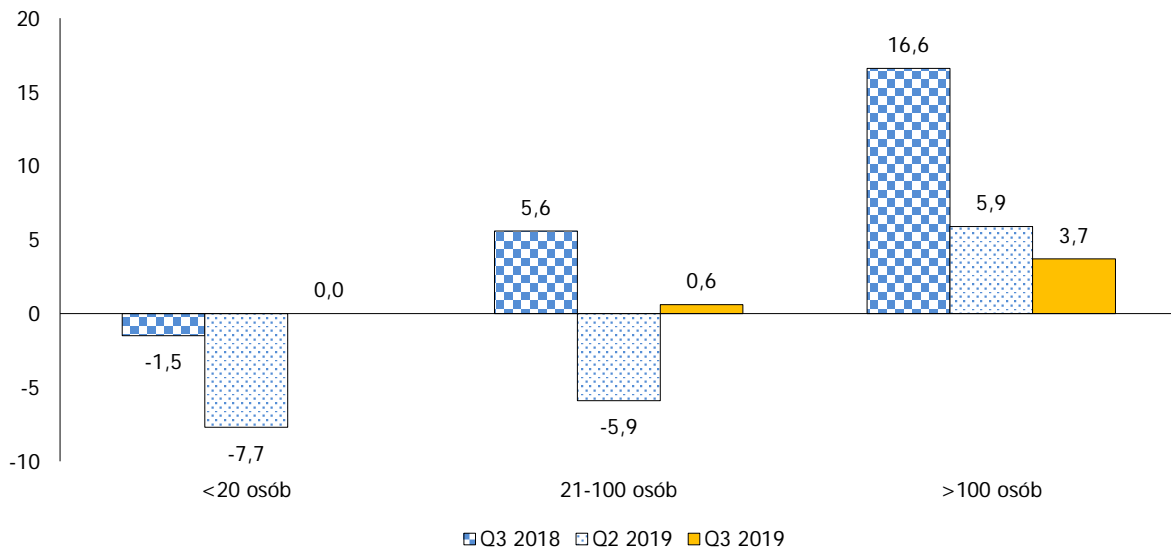
OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARCZA W KRAJU

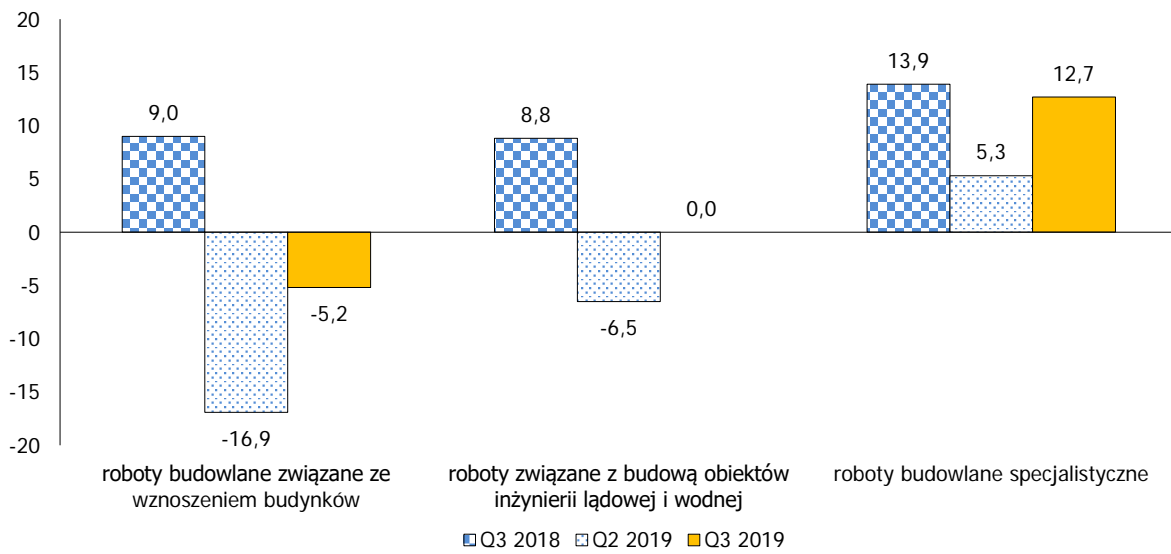
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. poprawa	35,4	25,1	13,1	16,0	17,8	14,9
2. brak zmiany	35,4	64,9	67,1	65,6	65,9	57,5
3. pogorszenie	8,8	10,0	19,8	18,4	16,4	27,6
saldo (1.-3.)	26,6	15,1	-6,7	-2,4	1,4	-12,7

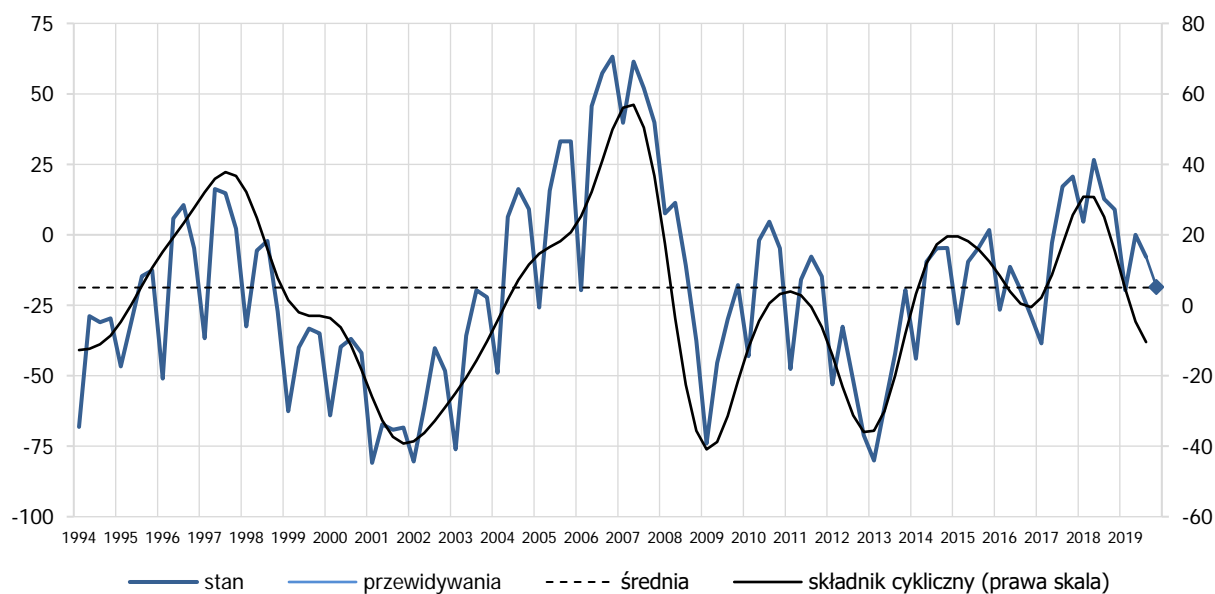
Ogólna sytuacja gospodarcza w kraju wg wielkości zatrudnienia

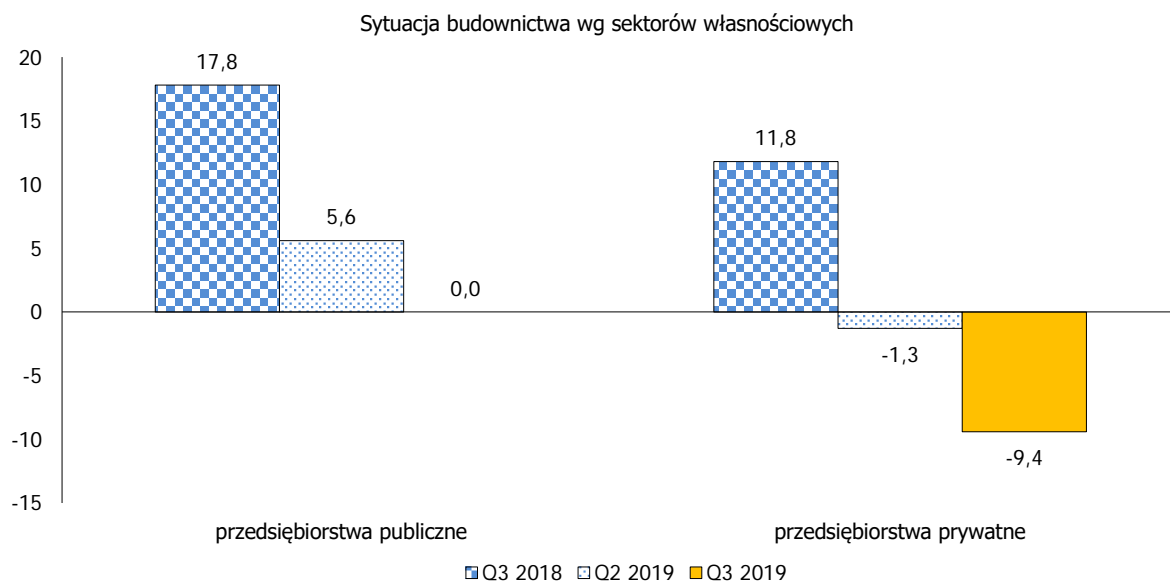
Ogólna sytuacja gospodarcza w kraju wg rodzajów działalności

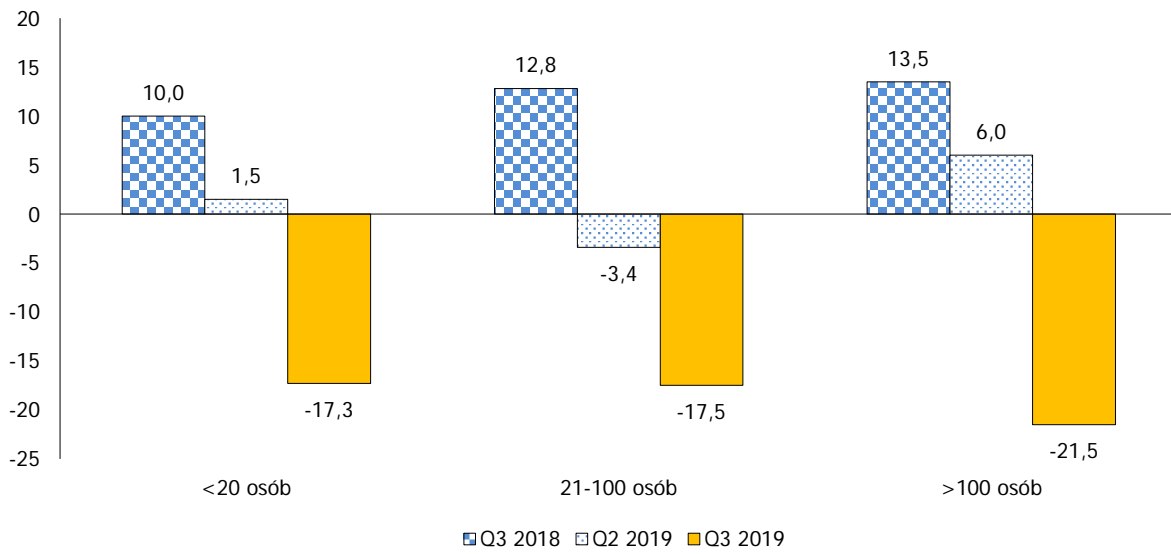
SYTUACJA BUDOWNICTWA

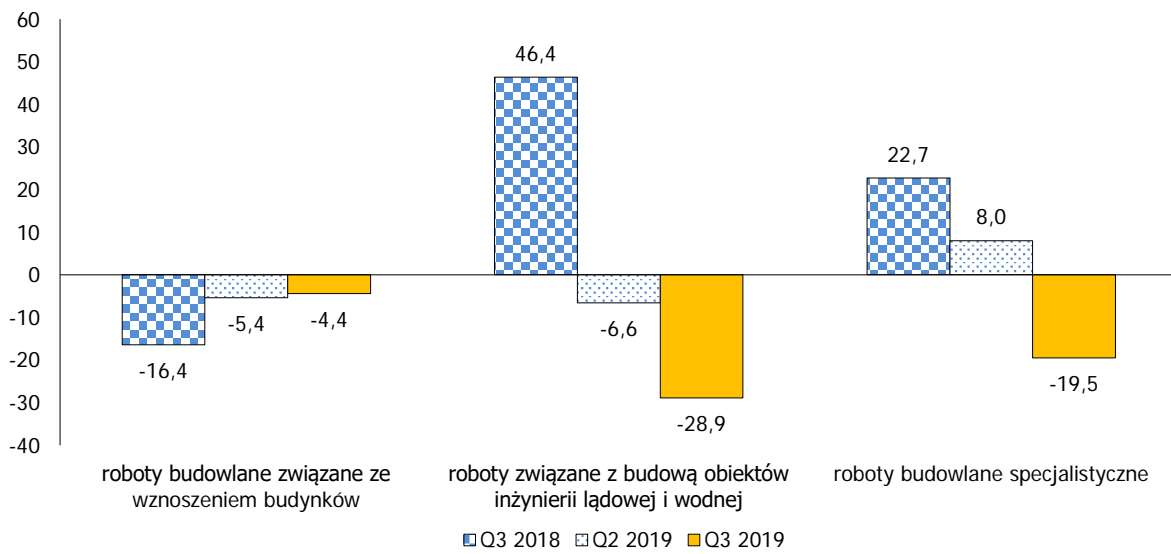
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. poprawa	31,0	26,8	13,2	21,7	18,3	18,1
2. brak zmiany	50,7	55,3	53,8	56,7	55,6	45,3
3. pogorszenie	18,3	17,8	32,9	21,7	26,1	36,6
saldo (1.-3.)	12,7	9,0	-19,7	0,0	-7,8	-18,5

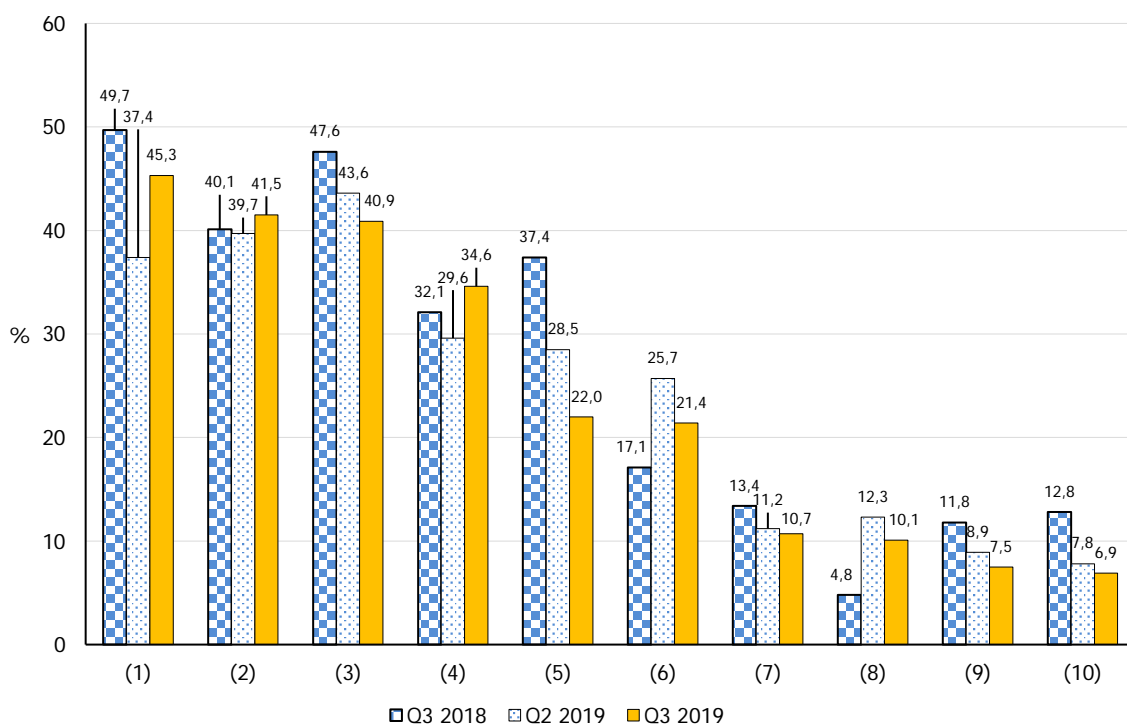
Sytuacja budownictwa wg wielkości zatrudnienia

Sytuacja budownictwa wg rodzajów działalności

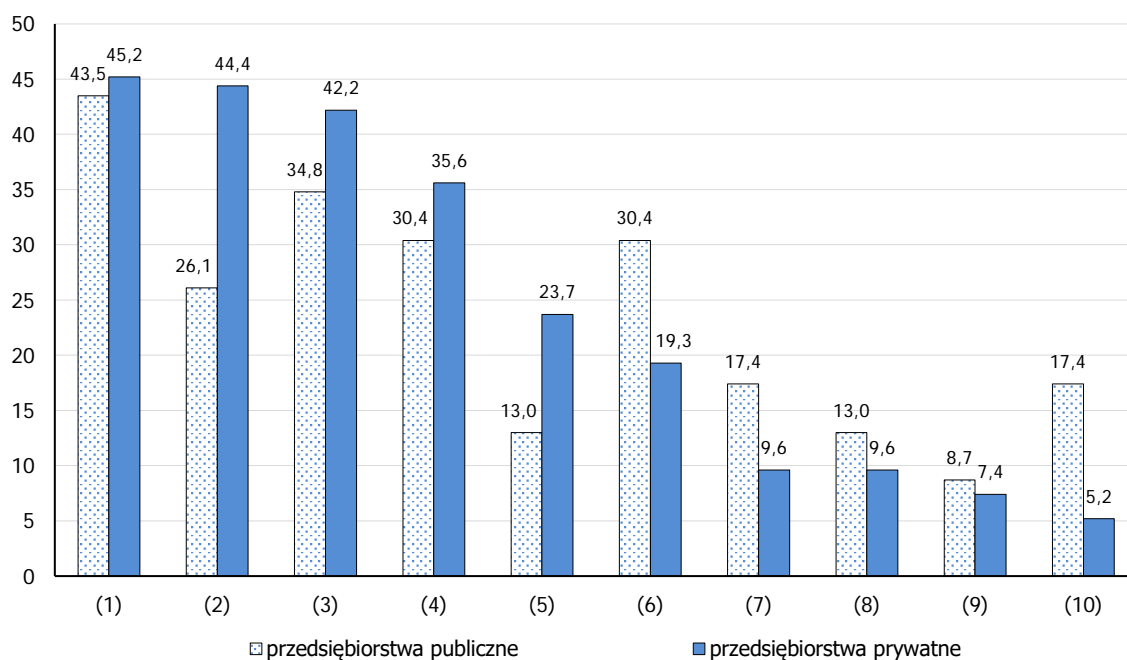

BARIERY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

- (1) konkurencja wewnątrz gałęzi
- (2) obciążenia podatkowe
- (3) ceny surowców i materiałów
- (4) niestabilność przepisów prawnych
- (5) zatory płatnicze
- (6) niedostateczny popyt
- (7) trudności w uzyskaniu kredytu
- (8) niekorzystne warunki pogodowe
- (9) inne
- (10) nie ma barier

Barier w sektorów własnościowych

Częste lub bardzo częste trudności ze znalezieniem pracowników o wysokich kwalifikacjach

